

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

22^e JAARGANG

WOENSDAG 14 APRIL 1937

No. 1111

COMMISSIE VAN REDACTIE:

*P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).*

Assistent-Redacteur: L. R. W. Soutendijk.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties voorpagina f 0,50 per regel. Andere paginas f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 16,—. Abonnementsprijs Economisch-Statistisch Maandbericht f 5,— per jaar. Beide organen samen f 20,— per jaar. Buitenland en Koloniën resp. f 18,—, f 6,— en f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad en het Maandbericht gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

Blz.

HET SIGNAAL VOOR EEN MONETAIREN TERUGTOCHT? door <i>S. Posthuma</i>	278
De stijging der graanprijzen en de landbouw-crisis- maatregelen door <i>Jan Schilthuis</i>	279
De tankervloot van de Koninklijke en de hausse op de tankvrachtenmarkt door <i>Dr. W. Mautner</i>	281
De bloementoonstelling te Boskoop door <i>C. Brakman</i>	283
Marktanalyse in Nederland door <i>L. C. Vervooren</i>	285
AANTEKENINGEN:	
De moeilijkheden voor een handelsverdrag tusschen de Vereenigde Staten en Engeland	286
De industrialisatie van China	288
ONTVANGEN BOEKEN	289
Statistieken:	
Groothandelsprijzen	290—291
Geldkoersen-Wisselkoersen-Bankstaten	289, 292

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT:

Op de wisselmarkt werd in de week onder verslag de geheele aandacht opgeëischt door twee valuta's, t.w. Franse Francs en Dollars. Nadat sedert het in functie zijn van de nieuwe leiding van het Egalisatiefonds, de koers was teruggelopen op circa f 8.40, waarboven een stijging door interventies van het Fonds werd tegengehouden, toen zich in verband met de uitgifte van de defensieleening een omvangrijke vraag naar Francs openbaarde, is nu de koers verder gedaald. De oorzaak van het hernieuwde aanbod van Francs na een korte periode van overwegende vraag, ligt wellicht deels in het feit, dat banken, die destijds voor eigen rekening een deel van de defensieleening verwierven en daartegen Ponden- en Dollar-bezit aistootten (de leening had immers door de valuta-optieclausule het karakter van vreemde valuta), nu, na geleidelijk uitslijten van de stukken bij het publiek, hun oude valutaposities weer innamen. Anderdeels is weer wantrouwen ontstaan in de mogelijkheid om den koers van den Franc te handhaven in verband met de invoering van de veertigjarige werkweek, die bij doorvoering een nieuwe kostprijsverhoging en dus verhoging van het prijsniveau en bemoeilijking van den export met zich moet brengen. Aangezien het Fonds den koers niet steunde, was een daling onvermijdelijk. Toen de nieuwe leiding van het Egalisatiefonds werd ingesteld, was inderdaad het laten fluctueeren van den koers een nieuw principe. Maar inconsequent was in dat verband de koersdrukkende werking in het tijdvak, dat Francs gevraagd waren. Opzet was immers om door fluctuaties de speculatie af te schrikken. Dat doel kan men echter alleen bereiken, wanneer men niet alleen daling, maar ook stijging van den Francoers toelaat.

Bij den Dollar was de situatie juist andersom. Reeds geruimen tijd overweegt men in Amerika maatregelen tegen den voortdurenden goudinvoer. De monetaire consequenties heeft men reeds grootendeels geëlimineerd, eenzijdig door sterilisatie van de nieuwe invoeren door afgifte van schatkistpapier en anderzijds door verhoging van de minimumreserve voor de memberbanks. Men heeft daarnaast gedacht aan maatregelen tegen den kapitaalimport rechtstreeks, maar heeft daarvan voorloopig afgezien, wellicht mede in verband met het beursverloop. Nu in den laatsten tijd weer omvangrijke bedragen Russisch goud werden aangevoerd, heeft men blijkbaar gedacht aan belemmering van dien goudinvoer zelve. In dat verband is gesproken over verlaging van den goudaankoop prijs (hetgeen, gezien de bepalingen van de muntwet, wellicht andere moeilijkheden zou scheppen) of over belasting op den import c.q. het meest radicale middel: verhoging van den goudinhoud van den Dollar. Dit laatste coïncideerde met den wensch om de krachtige prijsstijging van de laatste maanden te remmen, waarvoor ook gedacht werd aan de mogelijkheid om de Dollargoudwaarde te verhoogen. Voorloopig schijnt men aan al deze min of meer wilde plannen niet te veel praktische waarde te moeten hechten, en de invloed op het koersverloop heeft zich dan ook al weer overleefd.

De geldmarkt bleef door dit alles onaangetast, en de koersen vrijwel onveranderd, voor het langere papier is de markt eerder nog iets ruimer geworden.

Op de beleggingsmarkt was heel weinig verandering te constateeren, ook voor wat betreft den koers van de 2½ en 3 pCt. oude schuld. Intusschen is weer een 3½ pCt. emissie aan de markt gekomen, t.w. voor Soerabaja. Overigens is van een verbeterde stemming met betrekking tot het 3½ pCt. rentetype nog niet veel te bespeuren.

HET SIGNAAL VOOR EEN MONETAIREN TERUGTOCHT?

In den loop van de vorige week zou volgens de dagbladen de Russische Regeering zich hebben gewend tot een aantal New-Yorksche bankiers, ten einde te vernemen of deze bereid waren een vasten prijs te bieden voor een verscheping van eenige honderden millioenen Dollars Russ. goud. De bankiers zouden daarop van de Federal Reserve Banken en de schatkist de verzekering hebben gevraagd, dat gedurende den overtocht geen wijziging zou worden gebracht in den prijs voor den aan- en verkoop van goud. Toen zulk een verzekering niet kon worden verkregen, is in internationale financieele kringen een kleine paniek ontstaan, aangezien men hierin een aanwijzing meende te zien voor een mogelijk op handen zijnde verhooging van de goudwaarde van den Dollar. Wel is door President Roosevelt en Minister Morgenthau terstond met nadruk verklaard, dat hiertoe geen plannen bestonden, maar de rust is niet teruggekeerd. De omstandigheid, dat Minister Morgenthau in zijn dementi zou hebben verklaard, dat een dergelijk plan „not right now” bestond, zal hiertoe wel hebben bijgedragen. Een dergelijke opmerking wijst er in ieder geval op, dat, al mocht een revalorisatie op het oogenblik niet worden overwogen, daarover toch wel degelijk is gedacht. Een feit is, dat gedurende de laatste maanden reeds herhaaldelijk in vooraanstaande kringen te New-York voor zulk een maatregel is gepleit. En niet alleen in Amerika! Ook in Zweden, met name door Prof. Cassel, is reeds eenige maanden geleden een beroep gedaan op de Regeering om de goudwaarde van de Kroon te verhoogen.

Het doel, dat de voorstanders van een revalorisatie voor ogen hebben, is het remmen van de hausse, die bezig is zich te ontwikkelen, en, die in tal van landen reeds dusdanige vormen heeft aangenomen, dat met reden mag worden gevreesd, dat een ongestoorde verdere voortgang binnen afzienbaren tijd tot een nieuwe crisis moet leiden.

De vraag mag intusschen worden gesteld, of een verhooging van de goudwaarde der valuta inderdaad het aangewezen middel is om een hoogconjunctuur te remmen.

Een eenzijdige verhooging van den wisselkoers zal ongetwijfeld tengevolge hebben, dat de positie van het revaloriseerende land in den internationalen handel bemoeilijkt wordt en daardoor een rem op de bedrijvigheid wordt aangelegd. Deze rem werkt echter zeer eenzijdig, doordat zij in eerste instantie alleen dat gedeelte van het bedrijfsleven treft, hetwelk in directe concurrentie met het buitenland moet arbeiden. Haar betekenis wordt bovendien geheel of gedeeltelijk teniet gedaan, wanneer andere landen min of meer gelijktijdig tot een zelfde revalorisatie zouden besluiten. In dat geval blijft niets anders over dan een zekere potentieele crediet-restrictie, in zooverre een verhooging van de goudwaarde van de geld-eenheden een beperking beteekent van de grondslagen, waarop het geheele geld- en credietsysteem berust. De vraag, of deze beperking werkelijk een rem zal aanleggen aan de credietverleening zal echter geheel afhangen van de reserves, die daarna nog in het systeem aanwezig zullen zijn. Aangezien de huidige goud-reserves van de verschillende centrale banken, vermeerderd met de goudvoorraden van de diverse Egalisatiefondsen en de latente reserves van de door particulieren „gehoarde” bedragen (op basis van de voormalige goudpariteiten), de goudreserves van de haussejaren 1928/29 ver overtreffen, is er à priori slechts weinig reden te veronderstellen, dat zelfs een universeele muntversterking een afdoende waarborg zou zijn tegen een inflationistische ontwikkeling van het bedrijfsleven. Wat geldt voor de Westersche wereld in het algemeen, geldt ook voor de Vereenigde Staten in het bijzonder. Wil men inderdaad een haus-

se, die gevaarlijke vormen dreigt aan te nemen, beteugelen, dan zijn derhalve andere meer directe vormen van credietrestrictie aangewezen.

De Zweedsche Regeering, die weliswaar met Prof. Cassel erkende, dat er in de huidige ontwikkeling van de conjunctuur gevaren schuilen voor de toekomst, heeft gemeend de door Cassel gepropageerde verhooging van den wisselkoers te moeten verwerpen, doch daartegenover verklaard een systeem van credietcontrole te zullen invoeren.

Bij de Vereenigde Staten liggen de verhoudingen in zooverre anders, dat sedert de devaluatie van den Dollar een vrijwel onafgebroken goudstroom het land is binnengevloed. Door een verlaging van den koop prijs van het goud zou men aan dezen toevloed een einde kunnen maken en daarmee een van de bronnen van een credietinflatie kunnen verstoppen. Zonder dezen stroom te keeren zouden andere meer directe maatregelen tot beteugeling van zulk een credietinflatie misschien niet voldoende effect sorteren. Volgens dezen gedachtengang zouden de voorstellen tot een verhooging van de goudwaarde van den Dollar dus zijn te beschouwen als een aanvulling op andere reeds eerder getroffen maatregelen tot algemeene beperking van de credietbasis, zooals de herhaalde verhooging van de reservepercentages van de memberbanks. Het zou dan echter logisch zijn een verhooging van de goudwaarde van den Dollar pas aan de orde te stellen, wanneer inderdaad zou zijn gebleken, dat een credietcontrole zonder dezen steun niet mogelijk was, hetgeen op het oogenblik zeker nog niet kan worden gezegd.

Hoe is echter de practijk in dergelijke gevallen?

Iedere beperking van het credietvolumen beteekent, voor zoover zij effectief is, een vermindering van de bedrijvigheid. Dit is haar doel en vindt haar rechtvaardiging in de veronderstelling, dat deze bedrijvigheid een ongezond karakter draagt en zich in een nieuwe depressie zal wreken. Het lijkt echter wel uitgesloten, dat de massa zich vrijwillig een dergelijke beperking van haar welvaart zal laten opleggen. In de eerste plaats zal de massa niet licht bereid zijn de vermindering van een mogelijke ernstige toekomstige crisis te koopen met een misschien kleineren maar reëelen terugslag van de bedrijvigheid in het heden. In de tweede plaats zal over de waarschijnlijke gevolgen van een bepaalde fase in het conjunctuurverloop wel nooit een eenstemmige meening bestaan. Zolang het parlement nog een zekere macht heeft, is een werkelijk consequente politiek van credietrestrictie dan ook wel uitgesloten te achten. Zelfs een dictator zal een dergelijke politiek niet licht kunnen doorvoeren, wanneer hij daarbij behalve op economische motieven geen beroep kan doen op andere vaak sterkere instincten, zooals vrees voor toekomstigen oorlog, nationale eer.

In de eerste helft van 1928 heeft men zich in verantwoordelijke kringen in de Vereenigde Staten wel degelijk gerealiseerd, dat de hoogconjunctuur een gevaarlijk karakter aannam en is men met een bescheiden politiek van credietrestrictie begonnen. Zoodra de genomen maatregelen echter effect hadden en de bedrijvigheid terugliep, is men daarop zoo spoedig mogelijk weer teruggekomen, omdat men de verantwoordelijkheid voor een welbewust in het leven ge-roepen stagnatie van het bedrijfsleven tenslotte toch niet durfde te dragen. Nu kan men wel zeggen, dat wij op het oogenblik een duur betaalde ervaring rijker zijn, maar er zijn ook andere factoren bijgekomen, die zeker even zwaar wegen.

De werkloosheid in de Vereenigde Staten omvat nog altijd ruim 7.000.000 man. Er is alle reden om aan te nemen, dat het hier evenals in vele andere landen, niet meer een conjunctuurvraagstuk betreft, maar een chronisch probleem: in zooverre nl. een groot gedeelte van deze 7.000.000 onder min of meer „normale” omstandigheden niet meer zal kunnen worden ingeschakeld, omdat hun economische prestaties

bij de bestaande loonsverhoudingen en bij de bestaande technische outillage nu eenmaal beneden de geldende loonminima blijven. M.a.w. zolang men niet overgaat tot een stelsel van loontoeslagen, zal een groot deel van de tegenwoordige werkloozen slechts een plaats in het bedrijfsleven kunnen krijgen, wanneer eenigerlei vorm van „inflatie” optreedt.

Van niet minder belang is de enorme vlottende schuld van de overheid, waarvan de last op de begroting direct met een veelvoud stijgt, wanneer de rentekoersen aantrekken, hetgeen toch van iedere creditrestrictie op den duur het onvermijdelijke gevolg zal zijn. Teekenend in dit opzicht is, dat toen eenige weken geleden de koersen van de Amerikaansche Staatsfondsen een plotselinge daling vertoonden, doordat de banken zich liquide wilden maken voor een creditverleening aan de industrie, direct plannen opdoken om steun te verlenen aan de obligatiemarkt, een steunverleening die feitelijk hierop zou neerkomen, dat de creditrestrictie door verhooging van de reservepercentages van de memberbanks alweer zou worden tenietgedaan, voor zij nog goed en wel effectief was geworden.

Wat wij derhalve kunnen verwachten, is een reeks van min of meer incidenteele maatregelen tot beteugeling van hausse-verschijnselen, maatregelen die echter slechts bepaalde verschijningsvormen zullen raken, doch de kern onaangestast zullen laten en, voor zoover zij de kern mochten treffen, wel telkens weer zullen worden herroepen. Bij een dergelijke politiek, die zich nu eens op deze dan weer op die verschijnselen zou werpen, zonder tot de eigenlijke kern van het vraagstuk door te dringen, wordt de kans op willekeurige verandering in de koerswaarde van den Dollar er overigens niet geringer op. Hoogstens kan men veronderstellen, dat aan maatregelen met een wat halfslachtiger karakter de voorkeur zal worden gegeven, zoodat bijv. een invoerrecht op goud meer kans zal hebben om te worden toegepast dan het nog altijd iets principieelere besluit tot directe wijziging van de goudwaarde van den Dollar.

Aangezien echter, zoowel het een als het ander moet leiden tot een vermindering van de waarde van het goud, uitgedrukt in Dollars, en tot een verhoging van de waarde van den Dollar, uitgedrukt in de valuta van landen, die het gegeven voorbeeld niet zouden volgen, is een aanbod van goud en een vraag naar Dollars zoowel van het een als van het ander het onvermijdelijke gevolg. Evengoed als het publiek in goud is gevluht in tijden, waarin men vreesde, dat de waarde van de valuta, uitgedrukt in goud, een daling zou ondergaan, even waarschijnlijk is het, dat nu eenmaal twijfel is gewekt ten aanzien van de toekomstige waarde van het goud, het aanbod van het gele metaal zal voortduren. Het lijkt niet gewaagd te voorspellen, dat, nu de onrust eenmaal is gewekt, deze zich met kortere of langere tusschenpoozen en in min of meer acuten vorm zal herhalen, alle tegenwoordige en toekomstige regeeringsverklaringen ten spijt. Doordat een aanbod van opgepot goud een vergroting beteekent van de circuleerende geldhoeveelheid en daardoor de basis voor een (verdere) creditinflatie verbreedt, zal er allens ook werkelijk meer reden ontstaan om te revaloriseeren. Er kan dan inderdaad een oogenblik komen, waarop een dergelijk besluit, waaraan in eerste instantie geen groote beteekenis voor een beperking van een gevaarlijke creditexpansie mocht worden toegekend, een daad zou worden, die wel degelijk gewenscht zou kunnen zijn.

Nu lijkt de kans op een internationaal accoord op dit punt al heel gering; vooral de belangen van het Britsche Imperium met zijn relaties met de goudmijnindustrie verzetten zich daartegen. Dit opent echter het perspectief op een periode, waarin wij wel eens het omgekeerde zouden kunnen beleven van het tijdvak 1931/36 en waarbij de eene valuta na de andere met elementair geweld niet naar beneden

wordt gedrukt, maar naar boven wordt gestuwd en met of zonder overtuiging de eene revalorisatie (*de jure* of *de facto*) de andere zal volgen.

Hoewel veronderstellingen op dit punt gewaagd zijn, lijkt de vraag derhalve gewettigd, of de huidige geruchten om den Dollar achteraf niet het signaal zullen blijken voor een „monetairen terugtocht”.

S POSTHUMA.

DE STIJGING DER GRAANPRIJZEN EN DE LANDBOUW-CRISISMAATREGELEN.

De monopolie-heffingen, die aan de grens geheven worden op buitenlandsche granen en voederartikelen en dus groote overeenkomst vertoonen met invoerrechten, vormen een belangrijk onderdeel van het samenstel van de landbouw-crisismaatregelen. Overeenkomstig de bedoeling, waarmee zij zijn ingesteld, leveren zij een zeer groot deel van de inkomsten voor het Landbouwcrisisfonds, waaruit vele takken van bodemcultuur ondersteund worden, en drijven zij binnen onze grenzen den prijs op van granen en andere akkerbouwproducten, waarvan eenige jaren geleden het prijspeil ver beneden de Nederlandsche productiekosten was gedaald.

De heffingen hadden ook minder aangename gevolgen, want haar prijsopdrijvende werking maakte het veevoeder duurder voor de varkens-, pluimvee- en rundveehouderij, en zij bezorgden verschillende nadeelen aan handel en industrie. Gezien de wijze waarop de monopolieheffingen aan haar zoeven aangeduide doeleinden beantwoordden, werden haar minder gewenschte gevolgen op den koop toe genomen, al gaf men zich wel moeite, die te verzachten. Zo werden ten behoeve van handel en industrie maatregelen genomen, die de voor deze bedrijfstakken nadeelige werking der monopolieheffingen moesten tegengaan, maar een schadelijke belemmering der bewegingsvrijheid bleef toch bestaan. Dat de invoer gedurende het bestaan der monopolieheffingen sterk is verminderd, moet weliswaar meer aan den door buitenlandsche maatregelen belemmerden uitvoer van de producten onzer veehouderij dan aan de heffingen geweten worden, maar er zijn andere zijden van het niet-agrarische bedrijfsleven, die van de monopolieheffingen schade ondervinden.

Ten behoeve van de veehouderij werd een compensatie tegen de opdrijving van het prijspeil der voederartikelen geschapen door middel van de prijsregelingen voor de producten van den veestapel, doch ook hier kon de nadeelige werking der heffingen lang niet volledig worden weggenomen.

Zolang echter de internationale prijzen der voornaamste akkerbouwproducten zeer laag bleven, aanvaardde men vrij algemeen de noodzakelijkheid van het behoud der monopolieheffingen, ondanks de zoeven genoemde nadeelige gevolgen en ondanks het feit, dat haar prijsopdrijvende werking zich ook deed gevoelen in de prijzen, die de verbruiker moet betalen voor het brood en voor de meeste levensbehoeften, die door de veehouderij worden geleverd. De noodzakelijkheid van den landbouwsteun had men immers algemeen erkend en natuurlijk vloeit daaruit voort, dat men dan ook de lasten diende te aanvaarden, welke het verlenen van dien steun mogelijk moesten maken. Wanneer niet de steunmaatregelen werden genomen, die de bodemcultuur in stand konden houden, dan zou de gemeenschap toch de kosten moeten opbrengen, om de tallozen te hulp te komen, wier agrarische bedrijven ten onder zouden zijn gegaan, of die in den landbouw niet meer als werknemer te werk konden worden gesteld. Ook dan zou een zware last op de gemeenschap zijn gelegd en tevens zouden wij dan de onberekenbare sociale en economische schade voor heden en toekomst hebben gehad van een volkomen ontwrichte landbouw en tot armoede vervallen platteland.

Geleidelijk is in den lande de houding tegenover

de monopolieheffingen anders geworden, toen door verschillende internationaal werkende oorzaken, voornamelijk bestaande in tegengevallen graanoogsten in een aantal der voornaamste productielanden, de prijzen van vele akkerbouwproducten aanzienlijk stegen, welk verschijnsel in Nederland nog werd geaccentueerd door de depreciatie van den Gulden. Het gaat hier namelijk om goederensoorten, waarvan in Nederland groote hoeveelheden worden ingevoerd. De in Gulden uitgedrukte prijzen dier buitenlandsche goederen ondergingen dadelijk den volledige invloed van de depreciatie en terstond nadat de gouden standaard in Nederland was losgelaten gold hetzelfde voor de prijzen van het Nederlandsche overeenkomstige product en van een aantal daaraan verwante bodemproducten.

Reeds in 1935 en, voor de aanvankelijk nog achtergebleven graansoorten, in den winter van 1935 op 1936, begonnen de graanprijzen zich te herstellen van de hevige depressie, waarin zij waren komen te verkeren. Het is echter vooral sedert den nazomer van 1936, dat het met de prijsstijging ernst werd en het peil, waarop de graanprijzen aan de internationale markt zich reeds sedert eenigen tijd bewegen, is van dien aard, dat ook in Nederland verschillende akkerbouwproducten weder zonder financieelen bijstand met vrucht kunnen worden verbouwd, of dat dit punt bijna weder is bereikt.

Uit de grafieken ¹⁾ blijkt de merkwaardige prijsbeweging van een aantal graansoorten van 1929 tot heden. Daaruit ziet men zoowel de snelheid, waarmee indertijd de prijsdaling heeft plaats gevonden en de diepte van den hevigen val als den omvang, dien het herstel reeds heeft aangenomen. Dat dit vooral voor broodgraan (tarwe en rogge) aanzienlijk is en voor maïs nog niet dien omvang heeft aangenomen, is voor de Nederlandsche bodemcultuur van gewicht, omdat van de hier opgenomen graansoorten het tarwe en rogge zijn, die in ons land voornamelijk worden verbouwd, terwijl vooral maïs de graansoort is, die voor veevoeder wordt ingevoerd. ²⁾

Naarmate deze wijziging in den toestand zich voltrok, zijn in ons land de stemmen in aantal en kracht toegenomen, welke verlaging en zoo mogelijk afschaffing van monopolieheffingen bepleitten. Volledige

¹⁾ Samengesteld door de redactie van dit weekblad. De prijzen hebben op de gemiddelde maandnoteringen van Maart, Juni, September en December betrekking.

²⁾ Voor wie het mocht opvallen, dat in deze grafieken de laagste prijzen, die hij zich uit de depressie herinnert, ontbreken, zij vermeld, dat het hier bepaalde maandnoteringen betreft, die zijn samengesteld uit de prijsnoteringen, die wekelijks in dit blad worden gepubliceerd, en die de marktwaarde weergeven van loco partijen, te Rotterdam geleverd. Ook hebben de prijzen niet steeds be-

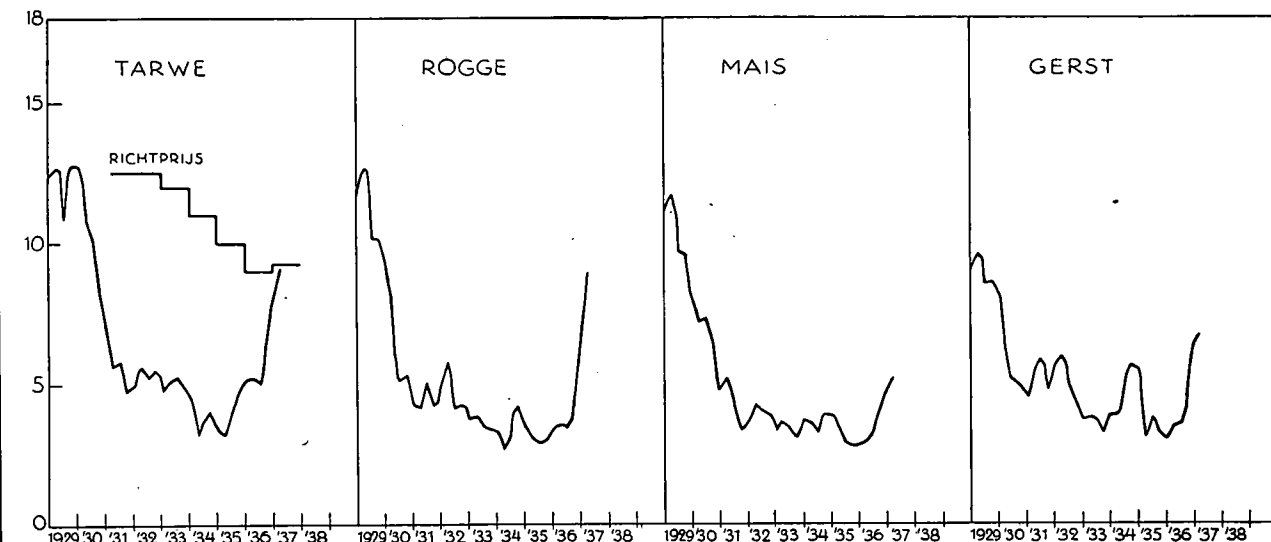
afschaffing zou de zekerheid nog niet behouden doen blijven, dat de akkerbouwer een redelijken prijs verkrijgt voor zijn producten en dat is toch een der doeleinden van de landbouw-crisismaatregelen. Bovendien zou zij in al te scherpen vorm de vraag naar voren brengen, hoe men zou moeten komen aan de middelen om de verschillende takken van bodemcultuur, die nog steun behoeven, dien bijstand te bezorgen. Ook verlaging van de monopolieheffingen echter zou reeds een welkome verzachting teweeg brengen van de nadeelen, welke die heffingen met zich brengen en die men had moeten aanvaarden ter wille van de resultaten, die er aan den anderen kant met de heffingen werden bereikt. Daarom richtten de vertoogen, die van vele zijden den laatsten tijd werden gehoord, zich vooral op verlaging en inderdaad is deze met ingang van 5 April tot stand gekomen.

Op dien datum zijn de monopolieheffingen op rogge, maïs en gerst met 50 cent (25 pCt.) en op tarwe met f 1.— (50 pCt.) verlaagd. Voor haver, welke graansoort steeds op het stuk der monopolieheffingen een eigen plaats heeft ingenomen, werd de heffing verlaagd van f 2.50 op f 1.50, waarmee zij voor deze graansoort gelijk geworden is aan die op andere voedergranen. Voorts zijn min of meer belangrijke verlagingen aangebracht in de monopolieheffingen op talrijke graanproducten, die gebruikt worden voor de voeding van mensch en dier, evenals op een aantal andere van den akkerbouw afkomstige voedings- en voederartikelen.

Ongetwijfeld heeft deze maatregel der Regeering in vele kringen voldoening gewekt. Daarnaast zal hij een aanzienlijke vermindering teweeg brengen in de inkomsten van het Landbouwcrisisfonds. Of dit daardoor ernstig zal worden belemmerd in de uitoefening van zijn taak, valt zeer moeilijk na te gaan. De begrotingen voor dit Fonds zijn steeds eenigszins globaal, omdat zijn inkomsten en uitgaven steeds afhankelijk zijn van toekomstige weersomstandigheden en andere wisselvallige factoren, die zoo lang tevoren onmogelijk kunnen worden voorzien. Bovendien was de begroting voor 1937 opgesteld vóór de depreciatie van den Gulden, welke in vele der begrotingsposten aanzienlijke wijziging bracht. De Memorie van Antwoord, gedateerd 5 December 1936, bevatte de raming van een aantal van zulke wijzigingen. Daaruit

trekking op de goedkoopste soort van het betreffende graan. Wel is van tijd tot tijd op een andere soort tarwe, rogge, gerst enz. overgegaan, wanneer de tot op dat oogenblik genoteerde soort minder algemeen werd aangeboden en verhandeld, doch dit bracht dan weder het nadeel met zich, dat schommelingen ontstonden in de lijn der prijzen, die niet altijd haar rechtvaardiging vonden in de wijzigingen der marktstemming.

Wereldmarktprijzen (Notering te Rotterdam).
(In Gulden per 100 kg).

bleek, dat eenerzijds weliswaar verschillende uitgaven van het Fonds heel wat lager konden worden geraamd dan vóór 28 September het geval was, maar dat het Fonds anderzijds ook nieuwe uit de depreciatie van den Gulden voortgesproten lasten op zich had moeten nemen. Daarna zijn door veranderingen in het prijspeil van vele goederensoorten nieuwe wijzigingen ingetreden. Wat daarvan de uiteindelijke invloed op den stand van het Fonds ook moge zijn, en welk antwoord er ook gegeven zal moeten worden op de vraag, hoe een eventueel tekort in het Fonds moet worden gedekt, het is een gelukkig verschijnsel, dat althans een deel van onze bodemcultuur als gevolg van de internationale prijsstijging voor vele goederensoorten in mindere mate dan tevoren behoefte heeft aan prijsregelend ingrijpen der overheid. Ook voor den landbouw immers kan het niet anders dan aangenaam zijn, wanneer het oogenblik begint te naderen, waarop hij het bedrijf weder kan uitoefenen zonder de vele beperkende bepalingen, die, al mogen zij aan de te zijnen behoeve genomen maatregelen onvermijdelijk verbonden zijn, toch in zeer vele opzichten hinderlijk en onaangenaam zijn.

Tot dusverre heeft slechts voor den akkerbouw (en dan nog lang niet voor alle producten) de prijsstijging dit verschiet geopend. Weliswaar zijn ook voor verschillende producten der veehouderij de buitenlandse prijzen gestegen, zoodat sommige binnenlandsche heffingen ook daarvoor konden worden afgeschaft of verlaagd, maar de prijsstijging gaat op dit terrein veel langzamer in haar werk en steun blijft daar voor de meeste producten nog geboden, wanneer men daarvoor redelijke prijzen wil handhaven of verkrijgen. De prijsdaling in de eerste crisisjaren is voor de producten der veehouderij later ingetreden dan voor die van den akkerbouw en het vermoeden wordt daarom wel uitgesproken, dat ook bij het prijsherstel de veehouderij over eenigen tijd den akkerbouw wel zal volgen. Feitelijke aanwijzingen, dat de gebeurtenissen zich op deze wijze zullen ontwikkelen, zijn echter tot dusverre nauwelijks voorhanden. Kwantitatieve verbetering der afzetmogelijkheden en verzachting der belemmeringen van den buitenlandschen afzet der producten van de Nederlandsche veehouderij komen althans slechts in zeer enkele gevallen tot stand.

Of de prijsstijging voor granen en verwante akkerbouw-producten verderen voortgang zal maken en in hoeverre het verhoogde prijspeil zich zal weten te handhaven, valt niet te voorspellen.

Voor een enkele graansoort, met name voor gerst, is de internationale prijsstijging na 5 April nog verder voortgegaan, zoodat de prijsverlagende invloed, die in Nederland uit de vermindering der monopolieheffingen voortspruit, daardoor althans gedeeltelijk is geneutraliseerd. Niettemin doet de verlaging der heffing zich ten volle in den Nederlandschen prijs gelden. Slechts is die invloed niet in het prijspeil te constateeren, wanneer tegelijkertijd de buitenlandsche prijs gestegen is.

JAN SCHILTHUIS.

DE TANKERVLOOT VAN DE KONINKLIJKE EN DE HAUSSE OP DE TANKVRACHTENMARKT.

De jongste hausse op de tankvrachtenmarkt beteekent uit den aard der zaak een belangrijk voordeel voor die maatschappijen, welke over een ruime tankvloot beschikken en/of door langlopende charters zich van tankertonnage hebben verzekerd.

Dat tot die maatschappijen ook de Koninklijke en de Shell behooren, is van algemeene bekendheid, een bekendheid die nog meer door de groote bouwopdrachten werd verkregen, die zij aan Nederlandsche (en buitenlandse) werven juist in de jaren van depressie verstrekten dan door de gegevens in het jaarverslag van de Koninklijke of door de „chairman's speech" in de jaarvergadering van de Shell.

* * *

Hoe groot is de tankervloot van de Koninklijke-

Shell-groep? Mededeelingen daaromtrent in het jaarverslag van de Koninklijke ontbreken nagenoeg geheel. Weliswaar vindt men jaarlijks een mededeeling betreffende de *laadruimte*, waarover de groep met inbegrip van de vloot der geallieerde Eagle Oil and Shipping Company, Ltd., en van de gecharterde tonnage de beschikking had (1935: 1.926.987 ton) en ook gegevens betreffende de vervoerde lading (1935: 18.855.000 ton), maar hoeveel van deze laadruimte aan de Koninklijke en de Shell, hoeveel aan de Eagle Oil and Shipping toebehoort en hoeveel gecharterd was, daaromtrent worden gegevens niet verstrekt.

Gedurende de laatste jaren heeft de productie van ruwe olie van de Koninklijke-Shell-groep nagenoeg 12 pCt. van de wereldproductie beloopt (1935: 26.620.019 kg ton bij een wereldproductie van 226.472.024 kg ton). Men zou dus, zonder met de aanstonds te noemen factoren rekening te houden, kunnen verwachten, dat de groep ook over minstens 12 pCt. van de wereld-tankertonnage beschikt. Bij deze veronderstelling blijft buiten beschouwing, dat de enorme verspreiding der belangen van de groep, zoowel wat winning als ook wat verwerking en afzet betreft, eerder een hooger dan een lager aandeel in het totaal der vervoermiddelen doet verwachten, en dit aandeel zou nog hooger moeten zijn, indien men zich herinnert, dat tal van maatschappijen — ook zeer aanzienlijke — weinig of geen gebruik van tankboten behoeven te maken, omdat hare productie binnen hetzelfde land wordt gewonnen, verwerkt en verkocht. (Dit is bijv. het geval bij sommige groote Amerikaanse ondernemingen, al bezitten vele weer tankschepen voor het vervoer Gulf—Oostkust, of ook Californië—Panamakanaal—Oostkust.) Ook met de door aankoop verkregen hoeveelheden ruwe olie is bij bovenstaande veronderstelling geen rekening gehouden.

De wereld-tankervloot bedroeg op 30 Juni 1936 9.195.421 bruto-register-ton (B.R.T.) (1935: 8.986.437; 1929: 6.987.922; 1919: 2.929.113 en 1914: 1.478.988) voor zoover het schepen boven de 1000 B.R.T. betreft. Dus zou men, indien onze bovenstaande redeneering betreffende de waarschijnlijke evenredigheid van tankervloot en winning van ruwe olie juist is, circa 1.100.000 B.R.T. (eigen) tankertonnage mogen verwachten of, aangezien 1 B.R.T. ongeveer 1½ ton deadweight (laadvermogen) is, een laadvermogen van minstens 1.650.000 ton. Inderdaad was, zoals boven vermeld, de beschikbare laadruimte der groep inclusief de gehuurde tonnage nog belangrijk hooger: 1.926.987 ton (1935). Dit cijfer zal in 1936 zeker tot minstens 2 miljoen ton zijn gestegen, gezien de gestegen behoefte aan tankruimte, en het feit, dat, zoals in het jaarverslag over 1934 werd medegedeeld, in 1935/'36 142.000 ton laadvermogen moesten worden opgeleverd (waartegen natuurlijk ook de onttrekking aan de vloot staat van verouderde boten).

Wij wezen er reeds op, dat nagenoeg geen gegevens omtrent het eigen aandeel der groep in het totaal der beschikbare tonnage gepubliceerd worden. Wij hadden zelfs kunnen zeggen: geen gegevens, indien het jaarverslag over 1935 niet de mededeeling bevatte, dat „de totale bruto-tonnage van de vloot onzer groep op 1 Januari 1936 gelijk aan 26 pCt. van de geheele Nederlandsche koopvaardijvloot was". Waaronder men zich tot deze, inderdaad aardige, vergelijking beperkte, en niet bijv. schreef: de totale bruto-tonnage beliep ton, zijnde 26 pCt. van de geheele Nederlandsche koopvaardijvloot", weten wij natuurlijk niet. Het ontbrekende cijfer kan echter vrij gemakkelijk worden gevonden. Volgens Lloyd's was immers de Nederlandsche koopvaardijvloot (zonder de slechts luttel duizend ton metende zeilschepen) op 30 Juni 1935 2.553.776 B.R.T. groot, en op 30 Juni 1936 2.507.354 B.R.T., dus op 1 Januari 1936 ongeveer 2.530.000 B.R.T. 26 pCt. van deze tonnage beteekent 658.000 B.R.T. Dus zou de tankervloot van de Koninklijke-Shell pl.m. 987.000 ton laadvermogen

hebben gehad, of nauwelijks meer dan 50 pCt. van de totale laadruimte, waarover de groep beschikte! Wij bekennen, dat dit cijfer ons verrassend, ja teleurstellend laag voorkwam. Want het scheen te beteekenen, dat de Koninklijke-Shell slechts 7.1 pCt. van de wereld-tankertonnage in eigendom had, en de helft van de benoedigde tonnage zou hebben gecharterd.

Wat het jaarverslag van de Koninklijke niet of niet duidelijk vertelt, vertelt Lloyd's Register wel. Volgens de gegevens van het Register was de vloot der Koninklijke-Shell per 30 Juni 1936 als volgt samengesteld:

Maatschappij	1000 B.R.T.
Anglo-Saxon Petr. Co.	317
Eagle Oil and Shipping Co.	210
„La Corona” Petr. Mij.	177
Curacaosche Scheepv.-Mij.	83
Ned.-Ind. Tankstoomboot Mij.	60
Sarawak Oilfields	22
Steaua Romana	15
Bataafsche Petroleum	14
Diverse kleinere	pl.m. 22
Totaal	920

920.000 B.R.T. (of 1.380.000 ton deadweight) — dit is vrij nauwkeurig althans 10 pCt. van de wereld-tankertonnage, en al houdt men er rekening mede, dat in het begin van 1936 de tonnage iets kleiner was (misschien: 880.000 B.R.T. of 1.320.000 ton deadweight) is het een heel wat imponanter cijfer dan de 658.000 B.R.T. die men op grond van de uitlating in het jaarverslag (26 pCt. van de Nederlandsche koopvaardijvloot) zou moeten verwachten. De verhouding tusschen de eigen en de gecharterde tonnage wordt daardoor ongeveer 2:1 in plaats van 1:1, hetgeen veel aannemelijker lijkt. Maar hoe is het verschil tusschen deze twee aangiften te verklaren? Wij weten geen andere oplossing dan die, dat bij de mededeeling in het jaarverslag over de „bruto-tonnage van de vloot onzer groep” de tonnage van de Eagle Oil and Shipping Co. buiten beschouwing bleef; het cijfer dezer tonnage van 210.000 B.R.T. (of 315.000 ton laadvermogen) klopt vrij aardig met het verschil tusschen de 658.000 B.R.T. (jaarverslag) en de 880.000 B.R.T. (die wij volgens Lloyd's per 1 Januari 1936 hierboven berekenden).

Maar dit verschil is niet de eenige puzzle, die de Koninklijke opgeeft. Een andere is de volgende: Zooals uit het bovenstaande staatje betreffende de samenstelling der tankvloot van de Koninklijke-Shell groep volgens Lloyd's blijkt, staat de *Bataafsche* aldaar slechts met tankers metende 14.000 B.R.T. ingeschreven. In de ledenlijst van de Nederlandsche Reederseveninging verschijnt de *Bataafsche* per 1 Januari 1937 echter met 78 schepen metende 335.072 B.R.T.! Dit enorme verschil is op het eerste gezicht niet gemakkelijk op te helderen, maar hangt waarschijnlijk ermede samen, dat tegenover de Reederseveninging voor alle onder Nederlandsche vlag (met Nederlandsche en Curacaosche zeebrieven) varende schepen van de groep, de *Bataafsche* (die eigenlijk niet als vervoermaatschappij bekend staat) als eigenaresse of directie en lid optreedt. De tonnage van de *Corona*, de *Curacaosche*, de *Ned.-Ind. Tankstoomboot Mij.* en de *Bataafsche* (177.000 plus 83.000 plus 60.000 plus 14.000 B.R.T.) samen beloopt 334.000 B.R.T., hetgeen uitstekend klopt met de 335.000 B.R.T., die de Nederlandsche Reederseveninging opgeeft.

Slechts terloops willen wij nog vermelden, dat behalve de *Bataafsche* nog Phs. v. Ommeren's Scheepvaartbedrijf (Directrice van de Stoomvaart Mij. „De Maas”, de eenige „onafhankelijke” Nederlandsche tankscheepvaartonderneming) met 49.824 B.R.T., de *American Petroleum Co.* met 25.291 B.R.T. en de *Nederl. Koloniale Tankvaart Mij.* met 15.859 B.R.T. als leden van de Nederlandsche Reederseveninging te boek staan. De tonnage van de *Bataafsche* overtreft die der andere genoemde maatschappijen met meer dan het drievoudige.

Na onze — onvermijdelijke — uitwijding over den omvang van de eigen en van de gecharterde tanker-vloot van de Koninklijke-Shell groep komen wij tot de *beteekenis van de hausse op de tankvrachtenmarkt* voor haar en voor hare aandeelhouders. Het volgende staatje kan een indruk geven van den omvang van deze stijging:

De tankvrachtenmarkt 1935/1937 (Shilling per ton).			
		schoon	vuil
Golf/Groot-Brit.—Continent			
1935	16/-—11/-	14/3—10/6
1936	15/-—10/6	14/6— 9/6
1937 eind	Jan.	20/-	15/-
„	Febr.	27/-	26/-
„	Maart	35/-	35/-
„	8 April	35/-	35/-
Nederl.-West-Indië/Groot-Brit.—Continent			
1935	14/6— 9/-	12/3— 9/6
1936	13/-— 8/6	13/-— 7/9
1937 eind	Jan.	18/-	16/-
„	Febr.	23/6	23/-
„	Maart	30/-	29/-
„	8 April	30/-	30/-
Roemenië/Groot-Brit.—Continent			
1935	14/6— 9/-	14/6— 9/6
1936	13/6— 8/6	14/-— 7/3
1937 eind	Jan.	15/6	12/-
„	Febr.	22/-	19/-
„	Maart	32/6	32/6
„	8 April	30/-	30/-

De gemiddelde stijging bedraagt dus tegenover het gemiddelde van 1936 zeker 150 pCt. De tankvrachten bewegen zich op ongeveer 250 pCt. van het niveau van het vorig jaar.

Volgens het jaarverslag van de Koninklijke heeft de groep in 1935 met inbegrip van de *Eagle Oil and Shipping Co.* en van de gecharterde tonnage in totaal 18.855.000 ton lading vervoerd of nagenoeg het tienvoudige van de laadruimte ad 1.926.987 ton. Men zal zeker niet ver mistasten, indien men veronderstelt, dat in het afgelopen jaar het vervoer eerder boven dan beneden de 20.000.000 ton is geweest, terwijl het in het loopende jaar nog verder crescendo gaat. Dit is, ook dit worde nog opgemerkt, slechts voor het kleinste gedeelte een gevolg van de bewapening; voor verreweg het grootste gedeelte echter een gevolg van de steeds stijgende consumptie en van de tendens tot verplaatsing van de raffinaderijen van de productiecentra naar de consumptiecentra, dus ook van de autarkistische neigingen van zoo vele staten.

Men mag zeker aannemen, dat de Koninklijke-Shell groep reeds bij de in 1935 en 1936 geldende tankvrachten met haar eigen vloot en met de gecharterde tankruimte bij het vervoer winsten heeft gemaakt, of, zeer voorzichtig uitgedrukt, zonder verlies heeft gewerkt. De *marge* tusschen de toenmalige en de tegenwoordige vrachten zal dus — weer met zekere beperkingen — als *zuivere winst* kunnen worden beschouwd. De voornaamste vraag in dit verband is die, of het voor de groep mogelijk was, de verhooging der vrachten alom en geheel in de prijzen van de eindproducten tot uitdrukking te doen komen. (Het verschil beloopt bijv. voor benzine pl.m. 0.8 ct. per Liter). Gezien de herhaalde prijsverhoogingen in verschillende landen is dit althans voor een belangrijk deel het geval. Een tweede beperking betreft de vervoerde hoeveelheid: bij de 18.855.000 ton lading in 1935 en bij de vermoedelijk meer dan 20.000.000 ton in 1936 is een gedeelte (misschien 3/10 van het totaal) in zoover twee maal gerekend, als de ruwe olie van Venezuela (productie van de groep aldaar in 1935: 8.469.447 kg ton) voor het grootste gedeelte eerst naar Curaçao en Aruba werd vervoerd, en daarna de daaruit verkregen producten van Curaçao en van Aruba uit verder werden verscheept.

Veronderstelt men, dat het vervoer van 12 à 14 miljoen ton in 1937 tegen gemiddeld slechts 10 sh. hogere vrachten zal kunnen worden verrekend en dat de verhooging althans in dezen omvang op de kopers zal kunnen worden afgewenteld, dan komt men tot het zeer hoge cijfer van Lstg. 6 à 7 miljoen, dat

de groep door haar vervoer met eigen en gecharterde tankers méér kan innen dan in 1936. Waar van de winsten van de groep $\frac{3}{5}$ aan de Koninklijke en $\frac{2}{5}$ aan de Shell komen, zou dit meerdere voor de Koninklijke ongeveer f 35 miljoen en voor de Shell f 25 miljoen belopen, hetgeen voor de Koninklijke alleen 7 pCt. van het kapitaal uitmaakt. Uitdrukkelijk wenschen wij de aandacht erop te vestigen, dat zoowel het cijfer van 10 sh. per ton als ook de hoogte van het vervoer weliswaar voorzichtige, maar toch vrij willekeurige veronderstellingen zijn, want niets is aan een buitenstaander betreffende de werkelijke verhoudingen daaromtrent bekend, en nog minder, hoeveel van de verhoogde vervoertarieven inderdaad op de koopers der eindproducten kan worden afgewenteld. Op het korte vervoer Venezuela-Curaçao (en Aruba) zullen Koninklijke en Shell vermoedelijk niet zooveel extra kunnen verdienen, aangezien langlopende en steeds zeer loonende vervoercontracten tusschen de productie- en de vervoermaatschappijen bestaan, zooals ten tijde van het nog onvergeten openlijke conflict tusschen den heer Deterding en den heer Gulbenkian, tusschen de meerderheid en de minderheid der V.O.C. aandeelhouders, is gebleken.

* * *

Tenslotte nog iets over de *tegenwoordige grootte van de vloot* der Koninklijke-Shell. Indien men ervan uitgaat, dat de groep (inclusief Eagle Oil and Shipping Co.) volgens Lloyd's pl.m. 920.000 B.R.T. tankschepen bezat (midden 1936), en met de bouwopdrachten alsmede met de bouwtermijnen en afleveringen, maar ook met den sloop rekening houdt, zal men mogen aannemen, dat de vloot tegenwoordig omstreeks 950.000 B.R.T. meet, dus ruim 10 pCt. van de wereldtonnage. Door de groote tankerbouwopdrachten heeft dus de groep haar aandeel in de wereldtonnage vergroot en haar positie ontegenzeggelijk versterkt.

Naast de eigen tonnage van 1.425.000 ton deadweight (950.000 B.R.T.) staat nog de gecharterde tonnage. Aangezien de totale beschikbare hoeveelheid laadruimte tegenwoordig waarschijnlijk 2.100.000 ton deadweight (1.400.000 B.R.T.) zal belopen (2.000.000 ton veronderstelden wij per einde 1936), komt men tot de volgende conclusies:

1. dat de groep de beschikking heeft over 15 pCt. van de wereld-tankertonnage, waarvan ruim 10 pCt. eigen tonnage;

2. dat daarvan pl.m. 675.000 ton deadweight (450.000 B.R.T.) gecharterd zijn, waarvan zeker het allergrootste gedeelte of nagenoeg alles op de in vroegere jaren gesloten zeer lang loopende, en daarom voor een gedeelte nog niet spoedig aflopende charters;

3. dat de verhouding tusschen de eigen en de gecharterde tonnage nog iets gunstiger is dan 2 : 1.

Deze politiek van langlopende charters en vooral die van modernisatie en uitbreiding der vloot juist tijdens de depressie, toen de tankboten voor bijzonder lagen prijs konden worden gebouwd, betekent dus — zoo er inderdaad vroeger van een achterstand mocht zijn sprake geweest — inhalen van dezen achterstand, maar geeft vooral blijk van juiste opvattingen betreffende de toekomst der petroleumindustrie en van het petroleumvervoer. Bovendien hebben deze opdrachten zeker ertoe bijgedragen, voor de Koninklijke veel van de goodwill bij het (Nederlandsche) publiek te behouden, die voor de maatschappij om in dit verband niet nader te bespreken redenen althans gedeeltelijk dreigde verloren te gaan. Deze orders bleken dus in meer dan één opzicht een juiste maatregel te zijn, waarvan de maatschappij en hare aandeelhouders nu de vruchten zullen plukken.

W. MAUTNER.

DE BLOEMENTENTONSTELLING TE BOSKOOP.

De tentoonstelling, die gehouden zal worden van 21 April tot en met 10 Mei, is voor ons aanleiding iets mede te deelen over den toestand van het bekende boomkwekerijcentrum Boskoop in de laatste jaren.

De up and downs in het maatschappelijk leven, laten zich daar zeer sterk gevoelen, hetgeen niet te verwonderen is, als men let op den aard van het product, dat gekweekt wordt. Was er in vroeger jaren een belangrijke aankweek van vruchtboomen en een teelt van aardbeien, daarvan is maar weinig meer over; de teelt van vruchtboomen is er thans beperkt tot die van z.g. platte perziken, en morellen bestemd voor het aanplanten in kassen, terwijl de teelt van aardbeien en aardbeiplanten practisch geheel is verdwenen. In de plaats hiervan is gekomen het kweeken van coniferen, groenblijvende en bladverliezende sierheesters, vaste planten, het kweeken van rozen als snijbloemen, allemaal producten, die veel tot veraangenaming van het leven bijdragen, doch op den achtergrond blijven, zoodra de maatschappelijke omstandigheden minder gunstig worden en waardoor diensgevolge de schommelingen in zoo'n centrum als Boskoop, zich wel zeer sterk doen gevoelen. Wij herinneren hier even aan de zeer moeilijke oorlogsjaren en na-oorlogsche jaren, toen de vraag uit het buitenland naar de zoogenaamde „luxe producten” uiterst gering was.

Nadat in 1923 Duitschland met credieten, de z.g. Dawesleening op de been was geholpen, zien wij vanuit dat land een groote vraag naar onze artikelen ontstaan, eensdeels door de groote behoefte, die er gekomen was tengevolge van mindere aanplant in de voorafgaande jaren, anderdeels door het feit, dat bloemisten, boomkweekers, enz. zich zoo spoedig mogelijk voorzagen van „Sachwerte”. Ook in andere landen was groote vraag tegen goede prijzen. Een gouden tijd voor Boskoop brak aan. Geen wonder, dat cultures, die daar zoo bij uitstek de gelegenheid voor boden, zich uitbreidden.

Bij de teelt van zoogenaamde Boskoopse producten, heeft men te doen met artikelen met een zeer langen kweektijd van 7 à 8 jaar en langer, maar andere met een korten van 1 à 2 jaar, bijv. de rozenstruiken en ligusters, onderstammen. De cultures van deze artikelen zijn bovendien zeer eenvoudig, kapitaal in den vorm van kassen of bakken is er niet voor noodig, geschikt land is er in de omgeving van Boskoop genoeg te pachten, arbeidskrachten zijn in de naburige dorpen met hun talrijke boerenbevolking in overvloed voorhanden, zoodat de omstandigheden voor die arbeidsintensieve cultures buitengewoon gunstig zijn. De meer kapitaalkrachtige kweekers, en kweekers-handelaars, die bovendien over meerdere vak-kennis en ervaring beschikken, konden zich meer toeleggen op de fijnere cultures.

Voor den export van de gemakkelijk te kweeken producten kon deze groep terecht bij de kleinere kweekers, waarschijnlijk goedkooper, dan door ze zelf te kweeken met gehuurde arbeidskrachten.

Immers de factor „arbeid” is bij deze artikelen de alles beheerschenle, en de kleine kweeker, die in vrijheid produceert op zijn tuin en in zijn tijd, zal meer presteeren, dan de boomkweekersknecht.

Bovendien vloeit uit deze structuur nog een ander voordeel voort. De plantenexport is gebaseerd op verstrekken van vrij lange credieten. Planten, die in het najaar afgeleverd worden, worden in den loop van den volgende zomer betaald, nadat zij hun eigenschappen hebben kunnen toonen bij den nieuwen eigenaar.

Een belangrijk percentage van de exporteurs kan deze credieten slechts verleenen, doordat zij zelf de planten op crediet koopen, zij geven dus het crediet als het ware door, zoodat de handel niet uitsluitend gefinancierd wordt met kapitaal van de exporteurs,

doch ook met dat van een zeer groot aantal kleinere kweekers.

Het spreekt vanzelf, dat de crisis Boskoop niet ongemeoid heeft gelaten. De zeer goede voorafgaande jaren, waren oorzaak, van geweldige hoge landprijzen, het gunstigst gelegen land bracht in die dagen f 15 à f 20.000 per ha op. Gemakkelijk te verkrijgen credieten waren aan deze prijzen niet vreemd, in de gunstige jaren vielen de verplichtingen niet zwaar, doch toen de prijzen der producten door allerlei oorzaken een scherpe daling ondergingen, kwamen hier vanzelf groote moeilijkheden uit voort.

Bijstand van overheidswege was noodzakelijk. Hulp werd toen verleend in den vorm van regeeringscredieten, die ineenstorting van vele bedrijven hebben voorkomen.

Volgens de laatste gepubliceerde cijfers, heeft het Rijk een crediet voor de boomkweekers toegestaan van bijna 1 millioen Gulden, terwijl bereids een klein bedrag van pl.m. f 50.000 daarvan is terugontvangen. Niet algemeen is men ingenomen met het Regeeringsingrijpen, doch wel is men unaniem van meening, dat de crisismaatregelen ten aanzien van de credietverleening onmogelijk gemist kunnen worden.

Daarnaast zijn maatregelen genomen, om aan te passen aan den meer blijvenden toestand, die te verwachten is. Men heeft nl. voorkomen, dat de cultures uitgebreid werden. Daar de cultuur van verscheidene meerjarige gewassen niet zoo gemakkelijk is om te zetten, was gevaar voor uitbreiding, onder invloed van crisismaatregelen, niet bijzonder groot, doch maatregelen tot regeling der productie konden niet heelemaal worden gemist. Vandaar dat de teeltvergunningen moesten worden ingevoerd.

Verder werd steun verleend door den afkoop van het surplus aan boomkwekerijproducten. De sierteeltcentrale stelde deze afgekochte producten beschikbaar voor gemeenten en instellingen, die daarvoor groote belangstelling toonden.

Nauwkeurig werd hierbij onderzocht, wat men voornemens was te doen met het materiaal. Immers voorkomen moest worden, dat dit materiaal voor gewone beplanting zou worden gebruikt of eventueel later in den handel zou komen, zoodat de verklaring moest worden gegeven, dat tot beplanting van het betrokken object ook in normale omstandigheden nimmer zou worden overgegaan. De kosten aan dezen aankoop verbonden, worden gedeeltelijk bestreden uit de heffingen, die de kweekers moesten opbrengen. Dit laatste is nu vervallen. Rekening wordt hierbij gehouden of men intensieve of minder intensieve cultures heeft.

Niet alle producten kunnen worden geplaatst, zoodat ook een gedeelte vernietigd wordt (vooral vruchtboomen). Aangenomen mag worden, dat deze maatregel in de toekomst goede vruchten zal afwerpen. Het sortiment is veel te uitgebreid, aangezien verschillende variëteiten niet meer worden gevraagd of elkaar in groei en bloei zeer nabij komen. Daar Nederland zich momenteel niet van voldoende fruit kan voorzien, en de vraag er naar zich geleidelijk uitbreidt, is hier nog een ruim afzetgebied te vinden, mits men prima waar levert.

Steunmaatregelen aan de boomkwekerij kunnen hier tevens saneerend werken voor de fruitteelt. Zooals bereids werd opgemerkt, wordt van de vruchtboomen slechts een zeer klein gedeelte te Boskoop gekweekt.

Het geheel van maatregelen heeft de ineenstorting van het bedrijf voorkomen, de oude gevestigde kwekerijen zijn in stand gebleven, slechts de „gelegenheden-kwekerijen” uit de zeer goede jaren, hebben den strijd moeten opgeven.

Momenteel is de uitvoer bevredigend, al zijn de prijzen niet hoog. Gunstig heeft de depreciatie van den Gulden in dezen tak van bedrijf gewerkt, indien men althans niet in Nederlandsche munt heeft verkocht.

De expediteurs zien hun vorderingen in vreemde valuta met een behoorlijk percentage stijgen, hun schulden aan de z.g. kweekers aan land, hun leveranciers blijven gelijk, zoodat dit de ondernemingsgeest in hooge mate prikkelt.

Tegenover dit voordeel staan practisch geen nadelen voor de bedrijven, omdat men slechts voor een zeer gering percentage grondstoffen moet invoeren, kunstmest, glas, ijzer, hout voor dekmateriaal enz.

De alles beheerschenden factor in de Boskoopse bedrijven is de arbeid, in tegenstelling met de bloemisterij, waar het vaste kapitaal — kassen, verwarmingsinstallaties — belangrijk meetelt.

Geleidelijk is het aanzien van de kwekerijen veranderd, in dien zin, dat men weinig oudere boomen meer op de kwekerijen aantreft.

Sporadisch ziet men nog oudere buxus en taxusvormen in alle mogelijke vormen geknipt en gesnoeid, de z.g. „clipped trees”, voor de Engelsche buitenplaatsen.

In de plaats daarvoor zijn gekomen heele velden met jonge planten, keurig gesorteerd naar grootte, het massaproduct.

De hooge invoerrechten van de naburige landen dwingen tot aflevering in het jeugdstadium. Uitbreiding van den buitenlandschen handel, ziedaar waarnaar de Boskoopse verlangend uitziet. Het binnenland, vroeger verwaarloosd, wordt thans goed bewerkt en is een niet te veronachtzamen afzetgebied, doch, in verband met den nog slechten toestand, zijn de prijzen te laag en het kan onmogelijk de heele productie opnemen tegen eenigszins behoorlijke prijzen.

Verlaging van invoerrechten, verruiming van contingenten, kortom vermindering van handelsbelemmeringen is voor dit gebied een eerste eisch. Momenteel is daarop helaas nog niet veel uitzicht. Hierdoor laat de Boskoopse zich echter niet ontmoedigen. Een unieke gelegenheid om aan den bloemen- en plantenliefhebber te toonen, wat hij leveren kan, vindt hij in het grootsche gebouw, voor dat doeleinde gesticht. Het opschrift „Druk wekt veerkracht” typeert de ware aard van de beoefenaars van dezen tak van tuinbouw. Zij zijn en wenschen te blijven boomkweekers, vrij op hun eigen terrein. Daartoe worden alle pogingen aangewend. Afzetgebieden worden gezocht en bereisd, nieuwigheden worden gewonnen en beoefend in de practijk, een groote sortiments-tuin in de onmiddellijke nabijheid van het station zal bezoekers toonen, tot welke schoonheden de hier gekweekte producten kunnen uitgroeien.

Grondige voorbereiding is ook hier geboden. Vandaar dat gretig gebruik gemaakt wordt van de gelegenheid tot het ontvangen van vakonderwijs; de a.s. handelaars en exporteurs genieten dit op de Rijkstuinbouwschool, nadat zij de school voor uitgebreid lager onderwijs hebben verlaten. De zoons van kleinere kweekers bezoeken daarentegen een cursus onder leiding van een tuinbouwonderwijzer, gedurende 2½ jaar, waar zij terdege onderricht worden in de theoretische grondslagen van het vak. De groote toeloop in de laatste jaren toont, dat men niet wil blijven staan op het bereikte peil, maar streeft naar vooruitgang. Inzonderheid moet gestreefd worden naar het kweken van ziektevrrije waar, omdat de kleinste ongerechtigheid een „aanleiding” kan zijn, tot moeilijkheden bij den export. De phytopathologische dienst waakt daar behoedzaam voor en de bekwame leider hiervan weet door zijn toezicht op den uitvoer te zorgen, dat prijsafspraken gemaakt met het buitenland worden nageleefd door de exporteurs, een resultaat, dat niet alle kartels met een groot aantal heterogene leden kunnen bereiken.

C. BRAKMAN.

MARKTANALYSE IN NEDERLAND.

Steeds meer dringt in het bedrijfsleven het besef door, dat een intensieve kennis der constellatie van het afzetgebied een vereischte is voor het verkrijgen van een gunstig rendement van de verkoopsorganisatie.

In de Vereenigde Staten van Amerika, de bakermat van deze analyse van de markt, heeft men de neiging gehad een wel wat al te overdreven waarde toe te kennen aan deze systematische bestudeering.

Zonder in deze fout te vervallen, kan niet ontkend worden, dat het slechts op deze wijze mogelijk is een voldoende inzicht te verkrijgen in den omvang, de samenstelling en de eischen van de afzetmarkt.

Ook de steeds meer populair wordende budgetcontrole eischt als fundament een zoo juist mogelijke schatting van den afzet; dit nu is niet te bereiken zonder goed inzicht in de mogelijkheden en beperkingen, welke door de markt uit hoofde van haar structuur worden gesteld.

Een volledige marktanalyse dient eigenlijk het concrete antwoord te kunnen geven op de vraag: Wat kan in een gegeven afzetgebied van een bepaald product verkocht worden onder de bestaande omstandigheden van grootte en bevolkingsopbouw, koopkracht, eigenschappen van het product, concurrentie, invloed van den prijs, enz. enz. Nu dient vooropgesteld te worden, dat een dergelijke complete marktanalyse nog niet mogelijk is wegens het nog te geringe inzicht in tal der van invloed zijnde factoren. Toch slaagt men er in reeds vrij aardige benaderingen te bereiken; benaderingen, die in de practijk bewezen hebben een grooten steun te vormen voor den verkoop, daar men hierdoor eenigermate het te stellen doel leert kennen, normen verkrijgt voor de beoordeling van de activiteit der reizigers, enz.

De marktanalyse valt in twee deelen uiteen, een kwalitatief en een kwantitatief onderzoek, waarbij onder het laatste dan wordt verstaan het onderzoek naar die factoren, welke zich goed in cijfers laten uitdrukken, zooals bevolkingssamenstelling, koopkracht, enz. Onder het kwalitatieve onderzoek behoort dan meer gerekend te worden de bestudeering van de eigenschappen der producten, de motieven voor de keuze der consumenten, mode en smaak, invloed van den prijs, enz.

Uit den aard der zaak is men met de kwantitatieve analyse het verste gevorderd. Voor dit onderzoek dient men echter over uitgebreid statistisch materiaal te beschikken. Vooral in Amerika heeft men dit reeds spoedig gevoeld en het Department of Commerce heeft als gevolg van deze behoefte eenige „Market data handbooks” samengesteld. Ook Duitschland en vele andere Europeesche landen kennen soortgelijke publicaties. Tot voor kort bestond in Nederland nog steeds een lacune op dit gebied, waaraan nu echter een einde is gekomen. Het doel van dit artikel is dan ook de aandacht op deze hoogst belangrijke publicatie te vestigen, waarmede het Centraal Bureau voor de Statistiek een grooten dienst heeft bewezen aan het Nederlandsche bedrijfsleven.

Allereerst dient de verheugende samenwerking tusschen bedrijfsleven en overheidsdiensten te worden signaleerd, waardoor alleen een dergelijk werk tot stand kon komen. Veelal wordt aangenomen, dat gemeenschappelijke actie in ons land practisch niet tot succes leidt. Hier heeft men echter het bewijs van het tegendeel. Rustig is hier gewerkt zonder veel ruchtbaarheid en in betrekkelijk korten tijd is een uitgave gepubliceerd, welke gezien mag worden.

In een door het Nederlandsch Instituut voor Efficiency gevormde Bedrijfsstudiegroep voor Marktanalyse en Conjunctuuronderzoek, waaraan door een aantal industrieën, deskundigen en het Centraal Bureau voor de Statistiek werd deelgenomen, bleek duidelijk de bestaande behoefte aan een speciale compilatie voor dit doel. Wel was in publicaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek, de Directie van

den Landbouw, Gemeentelijke Statistiekbureau's enz. veel materiaal openbaar gemaakt, doch de opstelling beantwoordde niet geheel aan de behoefte voor marktanalytische studies, terwijl het verder te verspreiden was voor handige raadpleging en deels niet openbaar gemaakt was.

Onder de bekwame leiding van den Voorzitter van bovengenoemde studiegroep, Prof. Th. Limperg Jr., werd een sub-commissie gevormd, die een voorontwerp opstelde. Hierbij werd rekening gehouden met het verkrijgbare materiaal, met de noodzakelijke beperking, die moest worden betracht om den omvang van het werk binnen redelijke grenzen te houden, enz. Teneinde zeker te zijn, dat het handboek zooveel mogelijk in de behoeften van vele bedrijven zou voorzien, werd het ontwerp ook nog voorgelegd aan de Nederlandsche Studiecommissie voor Verkoopsorganisatie, welke nauwe betrekkingen onderhoudt met de Internationale Kamer van Koophandel. Deze Commissie verklaarde zich ermede accoord en maakte het verzamelen der gegevens en de bewerking van het handboek mogelijk, een en ander in nauwe samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek. Tenslotte werd het werk met machtiging en steun van de Regeering door het Centraal Bureau voor de Statistiek gepubliceerd, terwijl de prijs zodoende zeer laag kon worden gehouden.¹⁾

Het zou te ver voeren in extenso dit handboek aan een bespreking te onderwerpen. De wijze van totstandkoming is echter een waarborg, dat in een beknopt bestek (pl.m. 700 bladzijden) dat cijfermateriaal is verzameld, hetwelk meervoudige toepasbaarheid heeft voor marktanalyses voor zeer uiteenlopende bedrijfstakken. In het algemeen kan geconstateerd worden, dat men op zeer gelukkige wijze hierin is geslaagd.

Voor de beperking van den omvang van het werk heeft men bij de tabellen, behalve op de eerste bladzijden, de hoofden weggelaten en deze op losse bijlagen bijgevoegd. Hoewel men zodoende een aanzienlijke ruimtebesparing kreeg, heeft de gemakkelijke raadpleging vanzelfsprekend hierdoor wel wat te lijden gehad. Toch is de gevolgde methode gerechtvaardigd, omdat anders een onhanteerbaar geheel was ontstaan.

Natuurlijk kan critiek uitgeoefend worden op de toegepaste beperking, waardoor belangrijke gegevens buiten het bestek zijn gebleven, doch wie wel eens voor de taak is gesteld geworden uit veel materiaal een keus te doen, zal zelf ondervonden hebben hoe moeilijk het is een dergelijke selectie uit te voeren.

Het werk is op overzichtelijke wijze ingedeeld in een vijftal hoofdstukken, nl.: de algemeene consumentenmarkt, het distributiebeprijf, de industriele markt, de agrarische markt en overige gegevens. Van de algemeene consumentenmarkt zijn vooral de bevolkingsopbouw, inkomen en vermogen en de besteding van het inkomen in beschouwing genomen. Bij het distributiebeprijf zijn zoowel gegevens gepubliceerd over het winkelbedrijf als over den groot- en tusschenhandel. De industriele markt geeft een beschrijving van de vestigingsplaats van zeer gedetailleerde groepen der nijverheid. De agrarische markt geeft materiaal over landgebruikers, oppervlakte bouwland voor de diverse cultures, oppervlakte grasland met aantallen vee, glascultuur, enz.

Het 5de hoofdstuk geeft een aantal welvaartssymptomen (woningen, motorrijtuigen, telefoon, radio, enz.), benevens vele speciale gegevens. Een groot aantal klappers vergemakkelijkt de raadpleging.

Men kan aan de hand van dit boek o.a. constateeren waar afnemerscategorieën, welke voor den afzet van het product van belang zijn, voorkomen, zoodat het anders hopelooze zoeken van mogelijkheden zeer vereenvoudigd wordt. Vanzelfsprekend geeft dit werk

¹⁾ Marktanalytisch Handboek voor Nederland. (Den Haag 1937. N.V. Drukkerij Albani. Prijs f 4.—).

echter cijfermateriaal, geen adressen, zoodat na raadpleging nog een deel researchwerk overblijft.

Zou het succes van deze uitgave geen aansporing kunnen zijn voor het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart om het uitstekende, in zijn bezit zijnde adresmateriaal op de afdeling Nijverheidsdocumentatie, eveneens te publiceeren? Indien dit bijv. in kleine boekjes per branche zou plaats vinden met tevens een aanduiding van ongeveer het aantal arbeiders (bijv. een indeeling in klassen van 10—25, 25—50, 50—100, 100—250, 250—1000 arbeiders, benevens 1000 en daarboven, en een eenvoudige vermelding van de klasse bij het adres), zou althans voor de industriële markt de noodzakelijke uitbouw van het nu begonnen werk voortgezet kunnen worden.

Ik wil deze beschouwing besluiten met den wensch uit te spreken, dat het werk een dusdanige belangstelling vindt, dat de oplage spoedig is uitverkocht, omdat op deze wijze de kans vergroot wordt, dat geregeld een nieuwe bewerking verschijnt. Cijfermateriaal veroudert snel en slechts bij constante vernieuwing zal deze arbeid vruchten blijven afwerpen voor het bedrijfsleven. Het feit, dat vóór verschijning reeds bijna 1000 exemplaren verkocht waren, toont trouwens, dat deze publicatie met warmte is ontvangen.

L. C. VERVOOREN.

AANTEKENINGEN.

De moeilijkheden voor een handelsverdrag tusschen de Vereenigde Staten en Engeland

De pogingen om op internationaal gebied tot een toenadering te komen zijn in den laatsten tijd sterk toegenomen. Wij noemen in dit verband de bijeenroeping van de conferentie van de Oslo-staten, de suikerconferentie en de opdracht aan Minister Van Zee-land om een wereldconferentie voor te bereiden. Dat aan een dergelijke conferentie groote moeilijkheden zijn verbonden, zal wel niemand ontkennen. Aan den anderen kant is de tijd thans rijper dan 4 jaren geleden, toen van een algemeen wereldherstel nog geen sprake was. Thans streven bijv. de Vereenigde Staten reeds eenige jaren naar een verruiming van het handelsverkeer met andere landen en de resultaten, die daarmede bereikt zijn, zijn niet onbevredigend. Het is daarom te betreuren, dat de bezwaren, die van Engelsche zijde tegen een handelsverdrag met de Vereenigde Staten rijzen, een obstakel vormen voor een volledige verruiming van den wereldhandel.

„The Economist” wijst er in zijn jongste nummer op, dat een Engelsch-Amerikaansch handelsverdrag slechts tot stand kan komen, indien het eenige concessies van Engeland t.a.v. de Amerikaansche landbouwproducten inhoudt. Ten aanzien van alle voordeelen echter, zoowel politieke als economische, welke uit een dergelijk verdrag zouden voortvloeien, is de Engelsche regeering schijnbaar nog steeds gebonden aan de leus: „eerst de boer in het binnenland, dan de Dominions en niets voor het buitenland (incl. Amerika)”.

Bestaat er geen andere wijze om den Engelschen boer van den ondergang te redden dan door de heele beweging van den wereldhandel tegen te houden, de vriendschap van de Amerikaansche regeering af te wijzen en den eigen uitvoerhandel tot duurzamen stilstand te veroordeelen? Is het zeker, dat de Dominions bezwaar zouden maken tegen elke concessie aan Amerika? Canada zal stellig het Dominion zijn, waarvoor het van het grootste belang is, en het zal niet boven het vernuft van den mensch liggen of buiten de sfeer van den Amerikaanschen goodwill om een driehoeksmethode te vinden, welke voordeelig zal zijn, aldus „The Economist”.

De moeilijkheden van de handelspolitiek van Hull blijken daarom duidelijk, indien men de betrekkingen tusschen de Vereenigde Staten en Engeland en Canada belicht. Dit vraagstuk stond in den laatsten

tijd vaak in het middelpunt van de besprekingen in de Vereenigde Staten en Canada.

Het bezoek van Runciman einde Januari vormde hiertoe de uiterlijke aanleiding. Omtrent den inhoud van de besprekingen tusschen Runciman, Hull en Roosevelt worden te Washington en te New-York nog steeds veel veronderstellingen geopperd. De besprekingen bewogen zich klaarblijkelijk langs principieele lijnen, omdat er natuurlijk geen details van een verdrag waren. Voorts schijnt vast te staan, dat de besprekingen het kader van het besproken verdrag zelf verre overtroffen en de talrijke gemeenschappelijke punten van de Engelsche en Amerikaansche belangen, bijv. in het internationale scheepvaart- en vliegverkeer, in de neutraliteit enz. aanroerden. De publicatie van het Engelsch-Canadeesche verdrag einde Februari heeft de bekend geworden richtlijnen van de besprekingen verder verduidelijkt. In „Wirtschaftsdienst” van 9 April jl. doet Dr. Herbert Gross te New-York een poging om uit de meeningen en informaties van toonaangevende personen te Washington en New-York de problematiek om het handelsverdrag tusschen de Vereenigde Staten en Engeland aan te toonen. Daaraan is het volgende ontleend.

De invloed van het Ottawa-stelsel. Het goederenverkeer tusschen de Vereenigde Staten en Engeland is gebaseerd op den invoer van Engelsche fabrikaten en Amerikaansche grondstoffen en voedingsmiddelen. Door de Ottawa-overeenkomsten van 1932 heeft de afzet van de meeste Amerikaansche producten, in de eerste plaats timmerhout, fruit, visch, koper, evenals verschillende fabrikaten op de Engelsche markt moeilijkheden ondervonden, terwijl de Amerikaansche fabrikaten op de markten van de Dominions werden verdrongen. Voor een sterkere penetratie van de Vereenigde Staten op de Engelsche markten is dus afbraak van de preferenties noodig. De problematiek van het Ottawa-stelsel ligt voor de Vereenigde Staten minder op de markten van de Dominions dan in Engeland zelf en wel om de volgende redenen.

a. De volgende tabel toont, dat de afzet van de Vereenigde Staten op de Engelsche markt stagneert, op die van de Dominions daarentegen sedert 1931 in sterke mate toenam.

Ontwikkeling van den buitenlandschen handel van de Vereenigde Staten met Engeland en de Dominions.

Land	Uitvoer (in mill. \$)			Invoer (in mill. \$)		
	1926/30	1931	1936	1926/30	1931	1936
Engeland.....	837	456	435	326	135	199
Canada.....	819	396	369	469	266	378
Zuid-Afrika....	53	28	70	11	4	6
Australië.....	139	27	58	33	13	23
Nieuw-Zeeland..	36	13	19	17	4	12
Dominions totaal..	1047	464	516	580	287	419

b. De Vereenigde Staten kunnen met vele producten op de markten van de Dominions zeer goed concurreeren. Deze concurrentie kan slechts door buitengewone barrières (bijv. de handelspolitiek van Australië en de Unie van Zuid-Afrika) worden onderdrukt.

c. Het handelsverdrag met Canada van 1 Januari 1936 heeft de belangrijkste markt van de Dominions voor de Vereenigde Staten op groote schaal ontsloten.

De afzet op de Engelsche markt stagneert nog. In de Vereenigde Staten domineerde algemeen de indruk, dat Engeland belang heeft bij een herziening van het Ottawa-stelsel ten gunste van derde landen, in de eerste plaats wegens het vermeende plan van een grooter Engelsch uitvoeroffensief. Deze meening wordt evenwel sedert Februari tegengesproken. Het nieuwe Engelsche bewapeningsprogramma moest den omvang van den export en daarmede het belang van den uitvoer zooals vanzelf spreekt verminderen. Voorts stelde het nieuwe Engelsch-Canadeesche meestbegunstigingsverdrag teleur, dat op 23 Februari 1937 te Ottawa werd ondertekend en waarbij En-

geland geen enkele van de in 1932 verleende concessies opgaf. Inzonderheid door de verlenging van de in art. 3 van het verdrag genoemde preferentiele garanties bleven de handen van de Engelsche regering t.o.v. derde landen in dezelfde mate gebonden als tevoren. In dezelfde richting werkten de onlangs door Runciman te Londen gegeven uiteenzettingen, volgens welke de Vereenigde Staten en niet Engeland het voorbeeld van verlaging van invoerrechten moeten geven.

Opmerkelijk is echter de door Engeland klaarblijkelijk goedgekeurde sterke penetratie van de Vereenigde Staten in Canada, welke ook door het nieuwe meestbegunstigingsverdrag niet geremd zal worden. De Canadeesche Minister van Financiën Charles A. Dunning bevestigde in zijn begrootingsrede van 25 Febr. 1937, dat het nieuwe verdrag niet in botsing komt met de liberale op de Vereenigde Staten en de geheele wereld overgebrachte tendenzen van de Canadeesche handelspolitiek. Dit blijkt in de eerste plaats uit het feit, dat de nieuwe Canadeesche preferenties ten gunste van Engeland door verlaging van de voorkeurstarieven, echter niet door verhooging van het tusschentarif geschieden, in de tweede plaats uit de reductie van de preferentiele garanties van 251 tot 91 posten, en in de derde plaats uit de verkorting van den duur van het verdrag van 5 tot 3 jaren.

De Canadeesche regering heeft op deze wijze haar preferentiele banden ten opzichte van Engeland aanmerkelijk verminderd en is daardoor in staat, haar verdrag met de Vereenigde Staten, dat tot tevredenheid van beide partijen werkt, verder uit te breiden. Het slaken van de preferentiele banden komt geheel overeen met de liberale tendenzen van het kabinet-King, dat Canada als een economisch gebied beschouwt, dat in de eerste plaats op kolonisatie en industrialisatie, d.w.z. op den goedkoop in-voer van machines en gereedschappen is ingesteld. Deze houding van Canada werd vergemakkelijkt door het feit, dat Engeland van een groot deel van de voordeelen van het preferentiele verdrag van 1932 geen gebruik maakte. De herziening van het verdrag stelde Canada dus in staat, zijn preferentiele betrekkingen tot Engeland te rationaliseeren, hetgeen de Engelsche voordeelen tot de voornaamste beperkte en tegelijkertijd toeliet de bewegingsvrijheid ten opzichte van derde landen te herwinnen, in zooverre dit Engeland niet schaadde. De herziening maakte dus ook een belangrijke verdeling van de Canadeesche markt mogelijk tusschen Engeland en de Vereenigde Staten, welke aan beide partijen tegemoetkomt, derde staten echter in sterke mate zou kunnen benadeelen.

Rationalisatie van het Ottawa-stelsel.

Het voorkeursverdrag van Canada toont, dat Engeland zijn eigen belangen t.o.v. de Dominions geheel en al zal kunnen handhaven en zelfs rationaliseeren, en tegelijkertijd een grooter leveringsquotum aan de Ver. Staten in Canada zal kunnen toestaan. Hetgeen Engeland dus aan de Vereenigde Staten op de Engelsche markten onthoudt, kan het dus op de Canadeesche markt, zonder zichzelf te benadeelen, verleen! Het nieuwe Canadeesche meestbegunstigingsverdrag doet veronderstellen, dat ook de volgende revisies van de meestbegunstigingsverdragen met de overige Dominions een afbraak van de concessies aan Engeland toelaten, voor zoover van deze door de Engelsche industrie niet ten volle gebruik wordt gemaakt. Hoewel — zooals ook het Canadeesche verdrag aantoon — de voor Engeland essentiële concessies, zooals bijv. op textielgoederen enz. tegelijkertijd werden uitgebreid, mag men door deze ontwikkeling verwachten, dat het Amerikaansche handelsverkeer met de Dominions zal worden vergroot voor zoover daartoe de toestemming van Londen noodza-

kelijk is.⁴⁾ Met andere woorden: de in het Canadeesche meestbegunstigingsverdrag begonnen rationalisatie van het Ottawa-stelsel is wellicht in staat den Amerikaanschen uitvoer van fabrikaten naar overzee te steunen, echter niet zoozeer den uitvoer van grondstoffen en voedingsmiddelen naar Engeland.

Verdere mogelijkheden voor Engelsch-Amerikaansche samenwerking.

Sedert den terugkeer van Runciman uit Washington bestaan er eveneens weinig aanknooppingspunten voor een uitbreiding van den Engelsch-Amerikaanschen handel. Een aanrakingspunt scheen in de neutraliteitspolitiek van de Vereenigde Staten te liggen. Engeland betreft uit dit land voedingsmiddelen en grondstoffen, waarvan het in geval van oorlog nauwelijks afstand zou kunnen doen. In Engeland heerschte tijdelijk een bepaalde nerveusiteit omtrent de tendenzen van de Amerikaansche neutraliteitspolitiek. De begin Mei afgehandelde Pitman resolutie heeft echter deze vrees uit den weg geruimd; want de voorziene „cash-and-carry” uitzondering van deze wet zou Engeland de verzekering geven als heerscher over de zee in geval van nood op elk tijdstip op de Amerikaansche leveranties terug te grijpen. Ook t.a.v. andere vraagstukken, bijv. het internationale vliegverkeer, de scheepvaartpolitiek enz. zouden geen aanknooppingspunten voor handelspolitieke overeenstemming te vinden zijn. De beoogde luchttrouten over Pacific en Atlantischen Oceaan van de Pan American Airways bijv. zijn niet denkbaar zonder de beschikking over Engelsche vliegerterreinen en steunpunten, zoodat Engeland de Amerikaansche concurrentie in het internationale verkeer nauwelijks behoeft te vreezen.

De Vereenigde Staten hebben echter een troef, welke nog niet werd uitgespeeld: de Pond/Dollar-verhouding, die op het oogenblik voor Engeland ongunstig is. Of echter uit een aanpassing van deze verhouding aan de Engelsche belangen op handelspolitiek gebied goede munt is te slaan, dient te worden betwijfeld. Washington zelf heeft groot belang bij een remmen van den invoer van kapitaal, welke het Ministerie van Financiën sedert het sterilisatiebesluit van 23 December 1936 met schulden belast. Ook het vraagstuk van de oorlogsschulden schijnt voorloopig geen handelspolitieke verwachtingen te kunnen rechtvaardigen.

Het schijnt dus, dat de vooruitzichten voor een handelsverdrag met Engeland gering zijn, hoewel op vele andere gebieden nauwe samenwerking bemerkbaar is. Men denke slechts aan de blijkbare samenwerking van de Vereenigde Staten en Engeland t.a.v. de bewapening. De pogingen tot verhooging van de Amerikaansche bewapeningsbegroting na de bekendmaking van het nieuwe Engelsche bewapeningsprogramma bevestigen, dat Amerika bereid is, zijn vloot als potentieele hulpvloot van Engeland in den Pacific overeenkomstig uit te breiden.

Beslissing tot bilateralisme noodig.

De onoverwinnelijkheid van het Ottawa-stelsel zou ook voor de overige bilaterale verdragen van Engeland kunnen gelden. De na afloop van de zevende Pan-Amerikaansche conferentie van overheidswege gekoesterde hoop op een handelsverdrag van de Vereenigde Staten met Argentinië schijnt opnieuw bedriegelijk te zijn, temeer daar Engeland en Argentinië er niet aan denken het Roca-verdrag op te geven. Ook het vaak bestreden Engelsch-Cubaansche handelsverdrag wordt in de Vereenigde Staten als een aanval op de handelspolitiek van Hull uitgelegd.

Het stilstaan van de handelspolitiek van Hull zou kunnen voortduren zolang de Amerikaansche rege-

⁴⁾ Dat eenige Dominions, in de eerste plaats Zuid-Afrika en Australië, tot handelsverdragen met de Vereenigde Staten ook zonder den tegenstand van Londen slechts schoorvoetend bereid zijn, zij hierbij vermeld,

ring star blijft vasthouden aan het principe van de meestbegünstiging. Daarentegen zou de mogelijkheid van een grotere opleving toenemen, wanneer zij den overgang van de wereld tot het bilaterale stelsel als fait accompli zou erkennen en harerzijds tot een gematigd bilateralisme zou overgaan. De blijvende tegenstand van de regeering t.o.v. een dergelijke wijziging zou de wereldpolitiek en vredelievende doelstellingen van den staatssecretaris Cordell verder tot een groote utopie maken.

De industrialisatie van China.

Het Maartnummer van Weltwirtschaftliches Archiv¹⁾, het bekende tijdschrift van het Institut für Weltwirtschaft und Seeverkehr te Kiel, bevat bijdragen van vooraanstaande Chineesche politici, professoren, enz., betreffende de ontwikkeling, stand en vooruitzichten van de industrialisatie van China.

Voor hen, die in de industrialisatie van het Verre Oosten belangstellen, bevat de uitgave interessant en waardevol materiaal, dat door tabellen en grafieken verduidelijkt wordt. Het geheel wint vooral aan waarde door de uitvoerige bibliografie van boeken en belangrijke tijdschriftartikelen in de West-Europese talen over het tijdvak 1911—1936, welke het mogelijk maakt zich volledig over dit onderwerp te oriënteren.

Het vraagstuk wordt van vele kanten belicht. Dr. H. H. K'ung, Minister van Financiën en vice-president van de Executieve Yuan, schrijft over het industriele réveil van China. Na een uitvoerige beschrijving van de ontwikkeling van de Chineesche industrie, en analyse van de moeilijkheden, waarmee de jonge industrieën te kampen hadden, wijst hij eenige factoren aan, welke ertoe bijgedragen hebben China economisch onmachtig te maken. Allereerst de schaarschte aan kapitaal en technisch geschoolde krachten, vervolgens de gecombineerde concurrentie van importgoederen en buitenlandsche fabrieken in China gevestigd, en tenslotte het ontbreken van stabiliteit. De schrijver is van meening, dat de Chineesche industrie ongetwijfeld de tegenwoordige depressie zal overwinnen, zoodra een eenigszins langere periode van stabiliteit en opleving doorzet. Daar China nog altijd overwegend agrarisch is, zullen die industrieën, welke landbouwproducten verwerken, in de eerste plaats bevorderd moeten worden. Door het Ministerie van Nijverheid zijn dan ook plannen in dezen geest ontworpen.

Aansluitend op het voorgaande legt Prof. Hsien-Ding Fong, directeur van het Nankai Economisch Instituut, speciaal den nadruk op de landelijke industrieën. De industrialisatie werd door den staat opgedrongen, doch de ontwikkeling bleef eenzijdig als kleinbedrijf. De redenen hiervoor werden reeds door Dr. K'ung uiteengezet. De moderne groot-industrie concentreert zich in de steden langs de kust, daar het anti-kapitalistische, middeleeuwsche familiestelsel en het regionale karakter van den land-

bouw het moderne industrialisatie-proces in den weg staan. Niettemin, doordat de landelijke industrieën als seizoen-bedrijven met „spare-time” arbeidskrachten werken, en beschikken over grondstoffen en bijproducten ter plaatse, is het volumen der landelijke productie, mede door de monopoliepositie op de lokale markten, grooter dan de stedelijke productie. Evenals in Engeland en andere landen gaat de industrialisatie ten koste van het kleine landelijke handwerk-bedrijf. Prof. Fong, die eenige groepen van landelijke industrieën onderzocht, ziet een snel verval. Niet alleen de verouderde organisatie, doch betere verkeersmiddelen, waardoor de lokale productie moet concurreren met de machinale producten uit de steden en de importgoederen uit het buitenland, zijn hiervan de voornaamste oorzaken. Toch meent de schrijver, dat het doorwerken van de decentralisatie-tendens en vervanging van het kapitalistische systeem door een corporatieve bedrijfsorganisatie, in de toekomst eerder het kleinbedrijf in stand zullen houden, dan vernietigen.

De moeilijkheden, wat betreft de financiering, geven Prof. Chi Chu aanleiding de bronnen, waaruit kapitaal naar de industrie vloeit, aan een onderzoek te onderwerpen. Daar is in de eerste plaats het sparen, maar hoewel de deposito's bij de banken en de inleggelden bij de spaarbanken de laatste tien jaar buitengewoon sterk zijn toegenomen, staat daar tegenover een „kapitaal-vlucht” van de grootere vermogens naar de in China gevestigde buitenlandsche banken. Toch is creatie van credit mogelijk door de gunstige verhouding van kasreserves tegenover deposito's (1 : 3), al wordt zij beperkt door de mate van de economische ontwikkeling van het land. Een andere mogelijkheid is kapitaalvorming door de onderneming zelf, doch hiervan kan pas sprake zijn, indien een bepaald rentabiliteitsniveau bereikt is, en dit is slechts mogelijk, indien de inlandsche industrie tegen de buitenlandsche concurrentie beschermd wordt. In principe heeft de nationale Regeering zich voor een beschermende tariefpolitiek verklaard, maar nog niet verwezenlijkt. Tenslotte kan het buitenlandsche kapitaal hulp bieden, doch het is een vraagstuk op zichzelf op welke basis China buitenlandsch kapitaal opnemen kan. De kwestie van de garanties is hier het groote struikelblok. Resumerend zegt Prof. Chu, dat in laatste instantie alles afhangt van de consolidatie van de binnen- en buitenlandsche politiek van China.

Het probleem van de kapitaalvorming wordt van een anderen kant beschouwd door Dr. Ssu-Mu Liang. Een van de factoren, die de kapitaalvorming belemmert, is het statische karakter van een groot gedeelte der besparingen als gevolg van de wijze van investeren, zooals deze vroeger in zwang was, en nog steeds is. In plaats van omgezet te worden in productief ondernemingskapitaal, wordt het grootste gedeelte der gespaarde gelden belegd in land. Het nadeel hieraan verbonden is, behalve het ontstaan van grootgrondbezit, in hoofdzaak, dat de kleine boertjes in den regel de koopsom verteren,

¹⁾ Verlag von Gustav Fischer, Jena.

AANVOER VAN GRANEN. (In tons van 1000 kg.)

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	4-10 Apr. 1937	Sedert 1 Jan. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	4-10 Apr. 1937	Sedert 1 Jun. 1937	Overeenk. tijdvak 1936	1937	1936
Tarwe	33.280	417.271	290.715	685	15.104	4.361	432.375	295.076
Rogge	5.350	96.068	83.204	63	2.375	1.500	98.443	84.704
Boekweit	312	2.698	5.590	—	—	100	2.698	5.690
Maïs	15.422	369.228	211.883	2.950	47.983	49.252	417.211	261.135
Gerst	3.028	116.026	88.512	—	5.939	5.935	121.965	94.447
Haver	—	43.328	19.687	—	2.180	20	45.508	19.707
Lijnzaad	810	49.723	46.835	4.064	72.487	78.766	122.210	125.601
Lijnkoek	2.150	17.912	24.325	—	—	175	17.912	24.500
Tarwemeel	550	9.641	7.779	60	1.430	1.484	11.071	9.263
Andere meelsoorten	635	13.686	9.925	207	1.293	723	14.979	10.648

of verkwesten, en zoo geldkapitaal vernietigd wordt. Een tweede factor is de mindere productiviteit van het kapitaal vergeleken met Westersche landen. De hoofdoorzaak hiervan ligt in den ongeschoolden arbeid, die bovendien een wisselvallig karakter draagt, daar de Chinees slechts uit nood arbeider wordt en weer trachten zal zoo snel mogelijk in de familie terug te keeren. Verbetering van arbeidstoestanden zou ongetwijfeld een constante en beter geschoolde arbeidersklasse vormen, doch een eerste voorwaarde voor kapitaalvorming is een werkelijk stabiele, goed georganiseerde monetaire toestand. Sinds 1935 is de Regeering met alle kracht in deze richting werkzaam.

Prof. Y. S. Chun en Ho-Sen Chen geven tenslotte een historisch overzicht van de ontwikkeling van het transportwezen, terwijl de laatste in het bijzonder wijst op de rol, die de spoorwegen in de industrialisering gespeeld hebben. Een merkwaardig feit is, dat de spoorwegen de industrialisatie van de steden in het binnenland tegelijkertijd bevorderen en belemmeren. Bevorderen door het aanvoeren van grondstoffen, maar tegelijkertijd belemmeren door de importgoederen en de productie van de Chineesche kustindustrie als het ware uit te storten over het binnenland.

Met een verhandeling over de beteekenis van den buitenlandschen handel voor het Chineesche industrialisatie-proces sluit deze interessante aflevering, waaruit slechts hier en daar een greep kan worden gedaan, hare beschouwingen af.

„Snelheid” als factor in de Australische wolvaart.

Rectificatie. Men maakt ons van bevoegde zijde er opmerkzaam op dat in het artikel van Dr. R. Brandes de Roos, opgenomen in het nummer van de vorige week, ten onrechte is gemeend, dat het schip „Tanimbar”, winnaar van de Wool Derby in 1932 van Noorsche nationaliteit zou zijn. De „Tanimbar” is een Nederlandsch schip van de Stoomvaart Mij. Nederland, dat de bewuste reis heeft gemaakt in dienst van de Holland-Australië Lijn van de Vereenigde Nederlandsche Scheepvaartmaatschappij. Daarom is het ook onjuist, „dat Nederland in de laatste jaren niet meer met vrucht naar den wimpel heeft gedongen”.

ONTVANGEN BOEKEN.

Geld en Crediet door Prof. Dr. G. M. Verrijn Stuart. (Wassenaar 1937; N.V. Uitgevers-Maatschappij v/h. G. Delwel. Prijs f 4.75).

Dit werk, waarvan thans de derde druk het licht ziet, is in opzet en indeeling in hoofdzaak gelijk gebleven aan de tweede editie. Op het gebied van geld en crediet is echter tusschen 1932 en 1937 zooveel geschied, dat heel wat omgewerkt moest worden. Dit geldt vooral van Hoofdstuk II. In de paragraaf over de wisselkoersen werd meer aandacht gewijd aan deviezenregelingen en andere maatregelen, door de verschillende landen met betrekking tot het internationale betalingsverkeer getroffen. De belangrijkste wijziging betreft echter de paragraaf over de waardevastheid van het geld. Kon de schrijver in den vorigen druk nog pleiten voor handhaving van dit geldstelsel, mits toegepast op den grondslag van rationeele internationale samenwerking, zoo is hem inmiddels wel duidelijk gebleken, dat de voorwaarden voor een dergelijk monetair programma wegens gebrek aan de noodige internationale eensgezindheid moeilijk voor vervulling vatbaar zijn en dat mitsdien de waarde van den gouden standaard zeer dubieus moet worden geacht. In verband hiermee is de inhoud van de aan de practische geldpolitiek gewijde beschouwingen niet onbelangrijk gewijzigd.

Der Nachwuchs auf dem österreichischen Arbeitsmarkte door Prof. Dr. Richard von Strigl, Universitätsprofessor, leitender Beamter des Landesarbeitsamtes in Wien. (Wien 1937; Verlag von Julius Springer. Prijs R.M. 3.40).

Bijlage 7 van de Monatsberichten des Oesterreichischen Institutes für Konjunkturforschung. 11de jaargang, No. 2.

STATISTIEKEN.

BANK DISCONTOS.

Ned. Disc. Wissels. 2	3 Dec. '36	Lissabon	4 1/2	5 Mei '36
Bk. Bel. Binn. Eff. 2 1/2	3 Dec. '36	Londen	2 30	30 Juni '32
Vrsch. in R.C. 2 1/2	3 Dec. '36	Madrid	5	9 Juli '35
Athene	6	N.-York F.R.B.	1 1/2	1 Feb. '34
Batavia	3	Oslo	4	7 Dec. '36
Belgrado	5	Parijs	4	28 Jan. '37
Berlijn	4	Praag	3	1 Jan. '36
Boekarest	4 1/2	Pretoria	3 1/2	15 Mei '33
Brussel	2	Rome	4 1/2	18 Mei '36
Boedapest	4	Stockholm	2 1/2	1 Dec. '33
Calcutta	3	Tokio	3.285	7 Apr. '36
Dantzig	4	Weenen	3 1/2	10 Juli '35
Helsingfors	4	Warschau	5	26 Oct. '33
Kopenhagen	4	Zwits. Nat. Bk.	1 1/2	25 Nov. '36

OPEN MARKT.

	1937				1936	1935	1914
	10 April	5/10 April	29 Mrt./3 April	22/27 Mrt.	6/11 April	8/13 April	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	1/4	1/4	1/4	1/4	1 1/4	3 1/2 4 1/4	3 1/8-3 1/16
Londen Daggeld	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1 3/4-2
Partic. disc.	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	17/32-9/16	9/16	9/16-5/8	4 1/4-3/4
Berlijn Daggeld	2 1/2-3/4	2 1/2-3/4	2 1/4-3 1/4	3-3 5/8	2 3/4-3 1/8	3 3/8-7/8	—
Maandgeld	2 3/4-3	2 3/4-3	2 3/4-3	2 3/4-3	3-1 1/4	3 1/2-3 3/4	—
Part. disc.	3	3	3	3	3 3/8	3 3/8	2 1/8-1/2
Warenw...	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/2	4-1/4	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	3/4	1	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	5/8	5/8	5/8	1/2-5/8	3/16	5/16	—

1) Koers van 9 April en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
6 April 1937	1.82 5/8	8.96 3/8	73.45	8.42 1/4	30.78	100 3/4
7 „ 1937	1.82 5/8	8.94 3/4	73.43	8.40	30.76	100 1/4
8 „ 1937	1.82 5/8	8.94 3/4	73.43	8.36	30.76 1/2	100 1/4
9 „ 1937	1.83 1/16	8.95	73.50	8.18	30.80	100 1/4
10 „ 1937	1.82 3/4	8.94 3/4	73.45	8.20	30.78	100 1/4
12 „ 1937	1.82 3/4	8.95 3/8	73.41	8.17	30.78 1/2	100 1/4
Laagste d.w. 1)	1.82 3/8	8.93 1/2	73.35	8.15	30.73	99 3/4
Hoogste d.w. 1)	1.83 1/4	8.96 3/4	73.57 1/2	8.43	30.86	100 3/8
Muntpariteit	1.469	12.1071	59.263	9.747	24.906	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milana **)	Madrid **)
6 April 1937	41.67 1/2	—	6.37 1/2	—	—	—
7 „ 1937	41.63	—	6.37 1/2	—	—	—
8 „ 1937	41.60	—	6.37 1/2	—	—	—
9 „ 1937	41.59	—	6.38 1/2	—	—	—
10 „ 1937	41.58	—	6.37 1/2	—	—	—
12 „ 1937	41.60	—	6.37 1/2	—	—	—
Laagste d.w. 1)	41.47 1/2	—	6.32 1/2	—	—	—
Hoogste d.w. 1)	41.70	34.30	6.42 1/2	1.50	9.70	—
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
6 April 1937	46.22 1/2	40.02 1/2	45.05	3.95	55 3/4	1.82 1/2
7 „ 1937	46.17 1/2	39.95	44.97 1/2	3.95	55 3/4	1.82 3/8
8 „ 1937	46.12 1/2	39.92 1/2	44.92 1/2	3.95	55 3/4	1.83
9 „ 1937	46.17 1/2	39.97 1/2	45.00	3.95	55 3/4	1.83 3/8
10 „ 1937	46.12 1/2	39.95	44.97 1/2	3.95	55 3/4	1.82 1/2
12 „ 1937	46.17 1/2	40. —	45. —	3.96	55 3/4	1.82 1/2
Laagste d.w. 1)	46.05	39.87 1/2	44.90	3.92	55	1.82 3/8
Hoogste d.w. 1)	46.25	40.07 1/2	45.07 1/2	3.97 1/2	55 3/4	1.83 1/2
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.1878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van ieder maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
6 April 1937	4,90 15/32	4,60 3/8	40,22	54,76
7 „ 1937	4,89 21/32	4,59	40,22	54,75 1/2
8 „ 1937	4,89 19/32	4,60	40,22 1/2	54,72
9 „ 1937	4,89 23/32	4,49 3/4	40,20	54,71
10 „ 1937	4,90 6/32	4,48 1/2	40,22	54,75
12 „ 1937	4,90 9/32	4,61	40,20	54,74
13 April 1936	4,94 1/4	6,59	40,26	67,90
Muntpariteit ..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 3/8

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE Bahia Blanca loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 kg. 2)		ROGGE 74 kg Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 kg. 3)		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 kg.		GERST 64/65 kg La Plata loco Rotterdam/ A'dam per 2000 kg. 4)		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 kg.		WITTE KOOL 1e kwal. 1-5 pond per 100 kg Broek op Langendijk		UIEN gewoon per 100 kg Broek op Langendijk		ROODE KOOL 1e kwal. 1-5 pond per 100 kg Broek op Langendijk		RUND- VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam		VARKENS- VLEESCH (versch) per 100 kg Rotterdam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47 ⁵	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	4,55	100,0	13,25	100,0	17,23	100,0	93,—	100,0	77,50	100,0
1929	12,25	71,2	10,87 ⁵	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	7,38	162,4	11,78	88,9	9,10	52,8	96,40	103,7	93,12 ⁵	120,2
1930	9,67 ⁵	56,3	6,22 ⁵	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	2,05	45,1	2,14	16,2	5,77	33,2	108,—	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	3,06	67,3	1,94	14,6	6,96	40,4	88,—	94,6	48,—	61,9
1932	5,22 ⁵	30,4	4,62 ⁵	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	1,49	32,8	8,07	60,9	1,84	10,7	61,—	65,6	37,50	48,4
1933	5,02 ⁵	29,2	3,55	27,2	68,50	29,6	70,00	29,7	148,00	32,0	0,82	18,0	2,30	17,4	2,60	15,1	52,—	55,9	49,50	63,9
1934	3,67 ⁵	21,4	3,32 ⁵	25,4	70,75	30,6	75,75	32,1	142,50	30,8	3,23	71,0	1,89	14,3	3,04	17,6	61,50	66,1	46,65	60,2
1935	4,12 ⁵	24,0	3,07 ⁵	23,5	61,00	26,3	68,00	28,8	131,75	28,5	2,21	48,6	2,58	19,5	5,25	30,5	48,12 ⁵	51,7	51,62 ⁵	66,6
1936	6,27 ⁵	36,5	4,27 ⁵	32,7	74,00	32,0	86,00	36,4	166,50	36,0	3,45	75,8	2,17	16,4	6,10	35,4	53,42 ⁵	57,4	48,60	62,7
Juli 1935	3,92 ⁵	22,8	2,55	19,5	54,50	23,5	66,75	28,3	124,50	26,9	—	—	—	—	—	—	48,—	51,6	47,37 ⁵	61,1
Aug. " "	4,25	24,7	2,62 ⁵	20,1	55,25	23,9	64,50	27,3	132,25	28,6	—	—	—	—	—	—	44,80	48,2	52,55	67,8
Sept. " "	4,75	27,6	3,—	22,9	55,75	24,1	64,50	27,3	139,50	30,2	—	—	—	—	—	—	43,37 ⁵	46,6	56,62 ⁵	73,1
Oct. " "	4,95	28,8	3,35	25,6	57,75	24,9	64,75	27,4	142,75	30,9	—	—	—	—	—	—	46,07 ⁵	49,5	64,62 ⁵	83,4
Nov. " "	4,65	27,0	3,20	24,5	55,00	23,8	59,75	25,3	137,75	29,8	3,83	84,2	2,65	20,0	—	—	42,75	46,0	56,85	73,4
Dec. " "	5,15	29,9	3,40	26,0	56,75	24,5	60,75	25,7	146,50	31,7	4,32	94,9	2,59	19,5	6,17	35,8	44,75	48,1	52,25	67,4
Jan. 1936	5,45	31,7	3,52 ⁵	27,0	56,00	24,2	63,50	27,0	153,50	33,1	4,47	98,2	2,26	17,1	6,41	37,2	44,—	47,3	50,87 ⁵	65,6
Febr. " "	5,22 ⁵	30,4	3,40	26,0	55,25	23,9	64,50	27,3	152,50	33,0	4,50	98,9	2,59	19,5	7,43	43,1	43,77 ⁵	47,1	48,25	62,3
Maart " "	5,22 ⁵	30,4	3,50	26,8	59,50	25,7	69,75	29,6	150,00	32,4	6,60	145,1	3,05	23,0	9,06	52,6	45,75	49,2	46,57 ⁵	60,1
April " "	5,17 ⁵	30,1	3,45	26,4	64,00	27,6	70,00	29,7	147,25	31,8	—	—	—	—	—	—	48,50	52,1	45,37 ⁵	58,6
Mei " "	5,12 ⁵	29,8	3,17 ⁵	26,4	63,75	27,5	72,25	30,6	147,75	31,9	—	—	—	—	—	—	51,60	55,5	44,30	57,2
Juni " "	5,05	29,4	3,45	26,4	66,00	28,5	71,50	30,3	154,00	33,3	—	—	—	—	—	—	54,15	58,2	46,25	59,7
Juli " "	5,62 ⁵	32,7	3,65	27,9	71,75	31,0	74,75	31,7	162,50	35,1	—	—	—	—	—	—	57,35	61,7	47,75	61,6
Aug. " "	6,35	36,9	4,02 ⁵	30,8	84,00	36,3	88,00	37,3	170,00	36,8	—	—	—	—	—	—	60,40	64,9	50,20	64,8
Sept. " "	6,50	37,8	4,40	33,7	85,00	36,7	88,00	37,3	166,75	36,1	—	—	—	—	—	—	61,05	65,6	51,87 ⁵	66,9
Oct. " "	8,80	51,2	6,02 ⁵	46,1	97,50	42,1	120,50	51,1	199,75	43,2	—	—	—	—	—	—	58,85	63,3	52,30	67,5
Nov. " "	8,55	49,7	5,72 ⁵	43,8	89,50	38,7	121,50	51,5	193,00	41,7	0,85	18,7	1,60	12,1	—	—	56,—	60,2	49,87 ⁵	64,4
Dec. " "	8,17 ⁵	47,5	6,97 ⁵	53,3	97,00	41,9	129,00	54,7	201,00	43,5	0,84	18,5	1,36	10,3	1,48	8,6	59,80	64,3	49,70	64,1
Jan. 1937	8,40	48,8	7,97 ⁵	61,0	97,50	42,1	132,00	55,9	201,50	43,6	1,05	23,1	1,29	9,7	1,84	10,7	64,60	69,5	52,75	68,1
Febr. " "	8,25	48,0	8,72 ⁵	66,7	100,50	43,4	129,00	54,7	194,50	42,1	1,06	23,3	1,22	9,2	2,25	13,1	66,17 ⁵	69,0	53,32 ⁵	68,8
Maart " "	9,15	53,2	9,02 ⁵	69,0	106,00	45,8	133,00	56,4	209,25	45,2	1,—	22,0	0,93	7,0	1,85	10,7	66,15	71,1	54,82 ⁵	70,7
5 April	10,60	61,6	9,87 ⁵	75,5	117,00	50,5	148,50	62,9	231,50	50,1	—	—	—	—	—	—	71,— ⁵	76,3	57,— ⁵	73,5
12 " "	10,50	61,0	10,10	77,2	119,00	51,4	152,00	64,4	224,50	48,5	—	—	—	—	—	—	68,70 ⁵	73,9	56,— ⁵	72,3

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter' No. 2 van Jan. 1931 tot 23 Mei 1932 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74/5 kg Hongaarsche; vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 64/65 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 kg Z.-Russ. Van 24 Juli '33—7 Oct. '35 64/65 kg La Plata.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezieft f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 kg.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m. 33.90 Bé s. g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ⁵ cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 kg netto				
	f	%	f	%	cts.	%	cts.	%	cts.	%	cts.	%	cts.	%	f	%	f	%		
1925	10,80	100,0	4,16 ⁵	100,0	36,85	100,0	57,7	100,0	147,5	100,0	47,1	100,0	277,2	100,0	148,7	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	4,68 ⁵	112,5	33,85	91,9	43,5	75,5	81,8	55,5	31,8	67,4	238,1	85,9	124,7	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	3,22 ⁵	77,4	36,85	100,0	43,4	75,3	84,6	57,3	36,6	77,8	244,4	88,2	133,6	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	2,97 ⁵	71,4	24,75	67,2	49,6	86,0	96,8	65,6	37,9	80,4	259,6	93,6	153,7	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	3,05	73,2	24,80	67,3	47,5	82,4	85,9	58,2	33,2	70,5	196,6	70,9	127,3	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	2,78	66,7	21,75	59,0	33,6	58,3	60,5	41,0	19,8	41,9	134,8	48,6	81,9	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	1,44	34,5	12,50	33,9	21,3	37,0	36,9	25,0	15,5	33,0	108,4	39,1	60,5	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	2,01	48,2	11,16	30,3	16,0	27,7	26,3	17,8	15,7	33,3	80,6	29,1	42,8	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
1933	7,00	64,8	1,11 ⁵	26,8	8,95	24,3	16,7	29,0	25,9	17,5	14,0	29,7	97,0	35,0	47,9	32,2	13,26	38,2	6,18	51,5
1934	6,20	57,4	1,56	37,5	7,14	19,4	18,2	31,6	26,8	18,2	13,5	28,7	97,0	35,0	51,7	34,7	12,07	34,8	6,11	50,9
1935	6,05	56,0	1,55	37,2	7,49	20,3	17,5	30,3	26,0	17,6	14,9	31,7	84,4	30,5	42,8	28,8	12,54	36,1	5,89	49,1
1936	6,60	61,1	1,62 ⁵	39,0	8,79	23,9	18,9	32,8	32,4	22,0	17,0	36,1	106,2	38,3	53,4	35,9	15,40	44,4	5,70	47,5
Juli 1935	6,05	56,0	1,54	36,9	7,73	21,0	18,0	31,2	24,3	16,5	15,5	32,9	92,0	33,2	45,4	30,5	11,75	33,9	5,40	45,0
Aug. " "	6,15	56,9	1,54	36,9	7,64	20,7	16,9	29,2	24,7	16,8	14,3	30,3	92,0	33,2	46,6	31,4	12,—	34,6	5,40	45,0
Sept. " "	6,10	56,5	1,55	37,2	7,07	19,2	15,9	27,5	24,9	16,9	13,3	28,1	92,0	33,2	44,1	29,7	14,50	41,8	5,50	45,8
Oct. " "	6,05	56,0	1,55	37,2	7,44	20,2	16,6	28,8	26,7	18,1	14,9	31,7	93,2	33,6	44,1	29,7	16,—	46,1	5,55	46,3
Nov. " "	6,05	56,0	1,54	36,9	7,86	21,3	17,5	30,3	29,7	20,2	15,9	33,8	94,5	34,1	45,4	30,5	16,—	46,1	5,60	46,7
Dec. " "	6,05	56,0	1,54	36,9	8,41	22,8	17,5	30,3	29,8	20,2	15,9	33,7	93,2	33,6	44,1	29,7	14,25	41,1	5,70	47,5
Jan. 1936	6,15	56,9	1,52 ⁵	36,6	8,41	22,8	17,5	30,3	29											

AN GROOTHANDELSPRIJZEN 1)

	ZUIVEL EN EIENEN								METALEN													
	BOTER per kg Leeuwarder Comm. Noteering	BOTER p. kg Heffing Crisic Zuivel-Centr.	KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 kg.	EIEREN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.	KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton	TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton	IJZER Cleveland Foundry No. 3 franco Middlesb. per Eng. ton	GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen	ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton	GOUD cash Londen per ounce fine	ZILVER cash Londen per Standard Ounce										
	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	cts.	o/o	cts.	o/o
1925	2,31	100,0	56,—	100,0	9,18	100,0	751,00	100,0	440,75	100,0	3168,50	100,0	44,25	100,0	40,50	100,0	437,75	100,0	51,75	100,0	162,00	100,0
1926	1,98	85,7	43,15	77,1	8,15	88,8	702,50	93,5	376,00	85,3	3519,50	111,1	52,25	118,5	41,50	102,5	413,00	94,3	51,75	100,0	144,50	89,3
1927	2,03	87,9	43,30	77,3	7,96	86,7	674,00	89,7	292,75	66,4	3511,50	110,8	44,25	100,0	39,00	96,3	344,75	78,8	51,75	100,0	134,75	83,3
1928	2,11	91,3	48,05	85,8	7,99	87,0	772,00	102,8	254,75	57,8	2749,75	86,8	40,00	90,4	38,00	93,5	305,75	69,9	51,75	100,0	131,25	81,1
1929	2,05	88,7	45,40	81,1	8,11	88,3	916,00	121,9	281,25	63,8	2465,75	77,8	42,75	96,6	41,50	102,6	301,00	68,8	51,75	100,0	123,25	76,2
1930	1,66	71,9	38,45	68,7	6,72	73,2	661,25	88,0	218,75	49,6	1721,25	54,3	40,50	91,8	36,00	88,8	204,00	46,6	51,75	100,0	89,75	54,8
1931	1,34	58,0	31,30	56,9	5,35	58,3	438,75	58,4	145,75	33,1	1331,50	42,0	33,25	75,3	28,75	70,9	139,50	31,9	51,75	100,0	67,50	41,6
1932	0,94	40,7	22,70	40,5	4,14	45,1	276,50	36,8	104,00	23,6	1175,00	37,1	25,50	57,5	22,50	55,2	118,50	27,1	51,75	100,0	65,00	40,1
1933	0,61	26,4	20,20	36,1	3,71	40,4	267,75	35,6	95,25	21,6	1596,00	50,4	24,75	56,2	21,25	52,2	128,50	29,4	51,75	100,0	62,25	38,5
1934	0,45	19,5	18,70	33,4	3,45	37,6	226,50	30,2	82,00	18,6	1718,00	54,2	24,25	54,8	20,25	50,1	102,25	23,4	51,75	100,0	65,75	40,7
1935	0,49	21,2	14,85	26,5	3,20	34,9	230,75	30,7	103,75	23,5	1631,50	51,5	24,00	54,1	20,25	50,2	102,75	23,5	51,75	100,0	89,25	55,1
1936	0,58	25,1	17,55	31,3	3,50	38,1	301,00	40,1	139,00	31,5	1594,50	50,3	27,75	62,7	22,75	56,2	117,50	26,8	55,00	106,3	65,00	40,1
Juli '35	0,44	19,0	12,37	22,1	2,54	27,7	223,75	29,8	104,75	23,7	1701,00	53,7	24,00	54,1	20,25	50,0	102,75	23,5	51,75	100,0	92,25	57,0
Aug. "	0,46	19,9	10,75	15,10	2,70	31,6	239,00	31,8	115,50	26,2	1641,00	51,8	24,25	54,8	20,25	50,0	108,00	24,7	51,75	100,0	90,00	55,6
Sept. "	0,58	25,1	20,25	36,2	3,16	34,4	248,25	33,1	117,75	26,7	1636,25	51,6	24,00	54,1	20,25	50,0	113,75	26,0	51,75	100,0	88,50	54,7
Oct. "	0,65	28,1	19,87	35,5	3,95	43,0	256,25	34,1	135,00	30,6	1656,25	52,3	24,00	54,1	20,25	50,0	121,25	27,1	51,75	100,0	88,75	54,9
Nov. "	0,59	25,5	16,90	30,2	4,69	51,1	255,50	34,0	130,50	29,6	1641,75	51,8	24,50	55,5	20,25	50,0	118,50	27,1	51,75	100,0	88,50	54,7
Dec. "	0,57	24,7	15,80	28,0	4,60	50,1	255,50	34,0	121,25	27,5	1597,50	50,4	24,75	56,2	20,25	50,0	110,00	25,2	51,75	100,0	77,25	47,7
Jan. '36	0,57	24,7	16,80	30,0	4,04	44,0	252,00	33,5	112,50	25,5	1516,50	48,0	24,75	56,2	20,25	50,0	106,25	24,3	51,75	100,0	60,50	37,4
Feb. "	0,61	26,4	17,37	31,0	3,37	36,8	256,25	34,1	116,75	26,5	1493,50	47,1	24,75	56,2	20,25	50,0	111,00	25,4	51,75	100,0	60,25	37,2
Mrt. "	0,46	19,9	17,70	31,6	2,49	29,3	261,75	34,8	120,75	27,3	1544,25	48,7	24,75	56,2	20,25	50,0	116,75	26,7	51,75	100,0	59,50	36,8
Apr. "	0,44	19,0	16,82	30,0	2,69	27,1	269,50	35,9	117,25	26,6	1522,75	48,1	24,75	56,2	20,25	50,0	110,75	25,3	51,75	100,0	61,00	37,7
Mei "	0,47	20,3	18,75	33,5	2,52	27,5	270,25	36,0	114,75	26,0	1495,50	47,2	25,00	56,8	20,25	50,0	108,00	24,7	51,75	100,0	62,25	38,5
Juni "	0,57	24,7	20,20	36,1	2,69	29,3	268,50	35,8	110,50	25,1	1358,25	42,9	25,00	56,8	20,25	50,0	105,50	24,1	51,75	100,0	60,75	37,5
Juli "	0,60	26,0	19,35	34,9	2,91	31,7	275,25	36,6	117,75	26,7	1382,00	43,6	27,00	61,0	20,25	50,0	101,00	23,1	51,75	100,0	60,50	37,4
Aug. "	0,62	26,8	17,87	31,6	3,16	36,1	282,50	37,6	123,75	28,1	1358,75	42,9	27,00	61,0	20,25	50,0	101,00	23,1	51,75	100,0	59,75	37,0
Sept. "	0,58	25,1	16,25	29,0	3,63	39,5	289,75	38,6	134,50	30,5	1459,00	46,0	27,25	61,6	20,25	50,0	104,25	23,8	51,75	100,0	60,75	37,5
Oct. "	0,63	27,3	17,75	31,3	4,85	52,8	374,75	49,9	169,00	38,3	1847,75	58,3	33,50	75,7	27,75	68,5	135,00	30,8	65,25	126,0	75,75	46,8
Nov. "	0,70	30,3	16,07	28,7	5,15	56,1	397,75	53,0	196,25	44,5	2079,75	65,6	33,75	76,3	29,25	72,2	149,00	34,0	64,50	124,6	79,50	49,1
Dec. "	0,65	28,1	15,75	28,1	4,36	47,5	415,00	53,4	223,00	53,1	2076,00	65,5	36,50	82,5	32,75	80,9	162,50	37,1	63,75	123,2	79,75	49,2
Jan. '37	0,66	28,6	17,07	30,5	3,45	37,6	462,00	61,5	244,25	55,4	2061,25	65,1	36,25	81,9	34,25	84,6	188,50	43,1	63,50	122,7	78,00	48,1
Feb. "	0,66	29,9	18,75	33,5	3,81	41,5	522,00	69,5	248,50	56,4	2075,75	65,5	36,25	81,9	34,75	85,8	219,50	50,1	63,50	122,7	75,00	46,3
Mrt. "	0,68	29,4	18,82	33,6	3,86	42,0	638,50	85,0	291,25	66,1	2498,25	78,8	36,25	81,9	48,25	119,1	291,50	66,6	63,50	122,7	77,00	47,5
5 Apr. "	0,65 ²⁾	28,1	16,00 ³⁾	28,6	3,25	35,4	614,50	81,8	269,75	61,2	2561,50	80,9	36,25	81,9	53,25	131,5	216,50	63,2	63,50	122,7	79,75	49,2
12 " "	0,65 ³⁾	28,1	16,00 ³⁾	28,6	2,95	32,1	568,50	75,7	236,25	53,6	2457,75	77,6	36,25	81,9	53,75	132,7	240,25	54,9	63,50	122,7	78,50	48,5

AN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	BOUWMATERIALEN						KOLONIALE PRODUCTEN										INDEXCIJFER			
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .	S T E E N E N		CACAO G.F. Accra per 50 kg c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f. m. s. per 100 kg Amsterdam	KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 kg.	RUBBER Standaard Ribbed Smoked Sheets' loco Londen per lb.	SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 kg.	THEE Af. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Sumatrathee 2 1/2 kg.	Grondstoffen.	Indische uitvoer-producten								
	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	f	o/o	cts.	o/o	f	o/o	cts.	o/o	o/o	o/o	o/o	
1925	159,75	100,0	15,50	100,0	19,—	100,0	25,71	100,0	35,87	100,0	61,375	100,0	1,80	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	29,65	115,3	34,—	94,8	55,375	90,2	1,21	67,4	17,50	93,3	94,25	111,5	96,0	82,9
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	41,14	160,0	32,62	90,9	46,875	76,4	0,93	51,6	19,12	102,0	82,75	97,9	87,5	79,7
1928	151,50	94,8	12,—	77,4	18,50	97,4	34,64	134,9	31,87	88,9	49,625	80,9	0,54	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,8	69,8
1929	146,00	91,4	14,—	90,3	21,25	111,8	27,73	107,9	27,37	76,3	50,75	82,7	0,52	28,8	13,—	69,3	69,25	82,0	81,9	61,3
1930	141,50	88,6	12,50	80,6	20,75	109,2	21,12	82,2	22,62	63,1	32	52,1	0,30	16,5	9,60	51,2	60,75	71,8	66,0	45,9
1931	110,75	69,3	10,25	66,1	20,25	106,6	13,56	52,8	15,37	42,9	25	40,7	0,15	8,4	8,—	42,7	42,50	50,3	48,8	38,9
1932	69,00	43,2	9,25	59,7	15,—	78,9	11,80	45,9	13,—	36,2	24	39,1	0,09	4,9	6,32	33,7	28,25	33,4	36,1	31,3
1933	73,50	46,0	10,—	64,5	12,75	67,1	9,28	36,0	9,30	25,9	21,10	34,2	0,11	6,3	5,52	29,5	32,75	38,7	35,2	28,7
1934	76,50	47,9	8,50	54,8	10,50	55,3	8,17	31,8	6,90	19,2	16,80	27,4	0,20	10,9	4,07	21,7	40	47,3	34,4	27,0
1935	59,50	37,2	7,25	46,8	8,75	46,1</														

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	27 Mrt. 1937	3 Apr. 1937	5/10 April 1937 Laagste	10 Apr. 1937 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 1/2
Athene	Dr. p. £	547 1/2	547 1/2	540	555
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 1/2	1/10 1/2	1/10 1/8
Budapest 1)	Pen. p. £	24 3/4	24 3/4	24 1/2	25 1/8
Buenos Aires	p. peso p. £	16.24 1/2	16.17 1/2	16.04	16.20
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/2	1/6 1/2	1/6 3/32	1/6 1/2
Instanbul ..	Piast. p. £	612	612	612	613
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/2 1/2	1/2 1/2	1/2 1/2	1/3 1/2
Kobe	Sh. p. yen	1/2	1/2	1/1 1/2	1/2 1/2
Lissabon	Escu. p. £	110 3/16	110 3/16	110	110 3/8
Mexico	\$ per £	18	18	17 1/2	18 1/2
Montevideo 2)	d. per £	27	27	26 1/2	27 1/2
Montreal ..	\$ per £	4.87 1/2	4.89 1/2	4.88	4.90 3/4
Rio d. Janeir. 4)	d. per Mil.	3 1/32	3 1/32	3	3 3/32
Shanghai ...	Sh. p. \$	1/2 1/2	1/2 1/2	1/2 3/8	1/2 1/2
Singapore ..	id. p. \$	2 1/4 3/16	2 1/4 3/16	2 1/4 3/16	2 1/4 3/16
Valparaiso 5)	\$ per £	128	128	128	128
Warschau ..	Zl. p. £	25 3/4	25 3/4	25 3/4	25 3/4

1) Offic. not. 10 Dec. 16 1/2. 2) Offic. not. 15 laten, gem. not., welke imp. hebben te betalen 10 Dec. 16.12. 3) Offic. not. 6 Oct. 39 1/2. 4) Id. 11 Mrt. 1935 4 1/4. 5) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export” noteering.

ZILVERPRIJS

Londen 1) (N. York 2))	6 April 1937	7 April 1937	8 April 1937	9 April 1937	10 April 1937	12 April 1937	13 April 1936	27 Juli 1914
6 April 1937..	21 1/2	46 3/4	6 April 1937....	141/7				
7 " 1937..	21 1/2	46	7 " 1937....	141/9				
8 " 1937..	21	45 3/8	8 " 1937....	141/11 1/2				
9 " 1937..	21 1/16	46 1/2	9 " 1937....	141/9				
10 " 1937..	20 3/16	—	10 " 1937....	141/8				
12 " 1937..	21 1/16	46	12 " 1937....	141/8				
13 April 1936..	—	44 3/4	13 April 1936....	—				
27 Juli 1914..	24 1/16	59	27 Juli 1914....	84/10 3/4				

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	31 Maart 1937	7 April 1937
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank	f 79.330.542,58	f 63.468.028,05
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Febr. 1937 ald. gemeent. verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede opp. op die belastingen en op de vermogensbelasting	" 817.917,58	" 870.405,23
Voorschotten aan Ned.-Indië	" —	" 59.006.857,01
Idem aan Suriname	" 49.836.343,85	" 11.134.956,43
Kasvord.weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 13.783.255,06	" 111.075.360,23
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioen f.) ...	" 112.190.943,01	" 38.266.895,17
Vord. op andere Staatsbedrijven f.) ...	" 32.579.791,78	" 6.324.564,61
Vord. ten laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo) ...	" 5.991.892,23	" —
Verplichtingen		
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 345.420.000,—	f 337.520.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 23.200.000,—	" 8.720.000,—
Zilverbons in omloop	" 1.117.050,50	" 1.116.817,—
Schuld op ultimo Febr. 1937 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede opp. op die bel. en op de vermogensbelasting ..	" —	" —
Schuld aan Curaçao 1)	" 1.308.629,10	" 1.308.629,10
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen f.)	" 1.288.168,98	" 1.209.811,56
Id. aan andere Staatsbedrijven f.)	" 9.872.460,22	" 16.030.500,11
Id. aan h. Staatsbedr. der P. T. en T. 1) ...	" 104.654.789,15	" 116.025.473,34
Id. aan andere Staatsbedrijven f.)	" 8.000.000,—	" 8.000.000,—
Id. aan diverse instellingen 1)	" 97.584.187,52	" 97.603.129,21

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	3 April 1937	10 April 1937
Vorderingen: 1)		
Saldo Javasche Bank	—	—
Saldo b. d. Postchèque- en Girodienst	f 663.000,—	f 254.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 56.342.000,—	" 60.314.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 6.750.000,—	" 6.750.000,—
Schatkistbiljetten in omloop	" 1.000.000,—	" 1.000.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds.	" 1.514.000,—	" 1.514.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 941.000,—	" 1.202.000,—
Belegde kasmiddelen Zelfbesturen ...	" 560.000,—	" 560.000,—
Voorschot van de Javasche Bank ...	" 4.181.000,—	" 4.675.000,—

1) Betaalmiddelen in 's Lands Kas op 20 Mrt. 1937 f 38.087.000,—.

SURINAAMSCHIE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.					
Data	Metaal	Circulatie	Andere opschb. schulden	Discont.	Div. rekening 1)
13 Maart 1937..	700	1.013	555	670	1.456
6 " 1937..	692	1.062	587	702	1.466
27 Febr. 1937..	697	1.126	546	705	1.446
20 " 1937..	697	903	550	707	1.417
13 " 1937..	697	935	573	710	1.429
1 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluutp. der activa.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 12 April 1937.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom. enz. in disc.	Hfdbk. f 18.991.788,73 Bijbnk. " 387.400,67 Ag. sch. " 1.346.605,13	f 20.725.794,53
Papier o. h. Buitenl. in disconto	Idem eigen portef. f 2.364.000,—	" —
Af: Verkochtmaar voor debk. nog niet afgel.	" —	" 2.364.000,—
Beleeningen	Hfdbk. f 142.699.125,81 Bijbnk. " 4.152.756,77 Ag. sch. " 29.950.516,01	f 176.802.398,59
Op Effecten	f 172.498.515,55	
Op Goederen en Spec. ..	4.303.883,04	f 176.802.398,59 1)
Voorschotten a. h. Rijk	Munt, Goud	" 124.107.380,—
Muntmat., Goud ..	" 795.404.855,55	f 919.512.235,55
Munt, Zilver, enz. "	" 17.482.485,48	
Muntmat., Zilver ..	" —	" 936.994.721,03 2)
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	" 39.324.958,41	
Gebouwen en Meub. der Bank	" 4.600.000,—	
Diverse rekeningen	" 7.901.387,89	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	" 11.958.329,12	f 1.200.671.589,57
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 3.105.769,04	
Bijzondere reserve	" 6.300.000,—	
Pensioenfonds	" 10.237.160,20	
Bankbiljetten in omloop	" 799.399.085,—	
Bankassigatiën in omloop	" 19.565,90	
Rek.-Cour. { Het Rijk f 65.938.593,46 saldo's: { Anderen " 289.375.006,56	" 355.313.600,02	
Diverse rekeningen	" 6.296.409,41	f 1.200.671.589,57
Beschikbaar metaalsaldo	f 476.069.513,13	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	" 1.190.173.782,—	
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	" —	
1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f 68.518.450,—	
2) Waarvan in het buitenland	" 55.280.194,50	

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
12 April '37	124.107	795.405	799.399	355.333	476.070	81
5 " '37	124.107	795.404	809.108	344.350	476.130	81
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 1)	
12 April 1937	20.726	—	176.802	2.364	7.901	
5 " 1937	20.634	—	176.654	2.364	7.398	
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509	

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
10 April '37 2)	125.310		194.860	64.970	21.378
3 " '37 2)	106.410		190.570	51.310	9.658
13 Mrt. 1937	88.565	18.655	183.093	51.961	13.199
6 " 1937	88.565	18.932	182.596	52.381	13.506
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.834	4.842
Data	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
10 April '37 2)	2.440	83.720	62.230	48	
3 " '37 2)	3.060	83.630	63.020	44	
13 Mrt. 1937	2.718	12.723	58.185	58.006	46
6 " 1937	1.956	12.436	59.333	54.758	46
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluutpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.